

Західноукраїнський національний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних відносин
ім. Б. Д. Гаврилишина
**Кафедра іноземних мов та інформаційно-комунікаційних
технологій**

Співорганізатори:
Університет Мармара (Туреччина)
Віденська вища педагогічна школа (Австрія)
“Асоціація вчителів англійської мови “ТІСОЛ-Україна”
Грузинсько-американський університет (Грузія)
Люблянська школа бізнесу (Словенія)
Академія WSB, Домброва Горніча (Польща)
Нідерландська бізнес-академія (Нідерланди)

**НОВІТНЯ ПАРАДИГМА СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ, ІНШОМОВНОЇ
КОМУНІКАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ**

МАТЕРІАЛИ

Всеукраїнської науково-практичної конференції
з міжнародною участю
(дистанційна форма)

3 листопада 2023 року

Тернопіль – 2023

УДК 81'42
ББК 81.2-5

Рецензенти:

Ольга Косович, д-р філол. наук, професорка, завідувачка кафедри романо-германської філології Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Анета Арцишевська, канд. філол. наук, доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів Львівського національного університету імені Івана Франка

Редакційна колегія:

Людмила Крайняк, канд. філол. наук, доцент

Світлана Рибачок, канд. філол. наук, доцент

Людмила Морозовська, канд. філол. наук, доцент

Відповідальна за випуск – Людмила Крайняк, канд. філол. наук, доцент, завідувач кафедри іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій Західноукраїнського національного університету

Рекомендовано до друку на засіданні вченої ради навчально-наукового інституту міжнародних відносин ім. Б. Д. Гаврилишина Західноукраїнського національного університету, протокол № 3 від 9 листопада 2023 р.

Новітня парадигма сучасної лінгвістики, іншомовної комунікації та методики: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, 3 листопада 2023 р., ЗУНУ. 75 с.

До збірника увійшли тези доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної конференції *«Новітня парадигма сучасної лінгвістики, іншомовної комунікації та методики»*, в яких обговорюються актуальні питання розвитку вищої освіти, висвітлюються питання використання інноваційних технологій у методиці викладання іноземної мови, аналізуються результати теоретичних та прикладних досліджень у сфері лінгвістики, літературознавства, міжкультурної комунікації, перекладознавства.

Для аспірантів, науковців, викладачів гуманітарного циклу дисциплін, а також студентів філологічних спеціальностей вищих навчальних закладів.

У збірнику зберігається стилістика та орфографія авторів матеріалів.

УДК 81'42
ББК 81.2-5

© Кафедра іноземних мов та інформаційно-комунікаційних технологій ЗУНУ

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРА

ТИХА УЛЯНА МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ.....	6
KARPUSHYNA MAPIA LINGUISTIC PARTICULARITIES OF MILITARY IDIOMS: A COMPREHENSIVE ANALYSIS.....	7
KRAYNYAK LIUDMYLA SOLVING COMMUNICATION MISUNDERSTANDINGS.....	10
MISHCHYNSKA IRYNA PROFESSIONAL JARGON IN SPECIALIZED BUSINESS LEXICON.....	12
PIATNYCHKA TETIANA, SHYLINSKA INNA LINGUISTICS IN TERMS OF ECOLOGICAL PERSPECTIVE.....	14
TSARYK OLGA THE INFLUENCE OF SPEECH CULTURE ON COMMUNICATION STRATEGIES.....	17

СЕКЦІЯ 2. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

БЄЛІНСЬКА ІРИНА, КОТОВСЬКА ТАМІЛА ДИСЦИПЛІНА «ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН» ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОГО ІМІДЖУ ПЕРЕКЛАДАЧА.....	19
БЛОГОРКА ЛІЛІАНА ПЕРЕКЛАД ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕКЛАМИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ.....	21
ГОЛОВЕНКО КРИСТІНА ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМНОЛОГІЇ (на матеріалі відео-промов TED Talks).....	23
ЗАГОРОДНЯ ЛЮДМИЛА, НИЧКО ОКСАНА, СТЕЦЬКО ІРИНА ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АТРИБУТИВНИХ OF-ФРАЗ В АНГЛО- УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	26

КРАЙНЯК ЛЮДМИЛА, БОДНАР ОЛЬГА, ДУДА ОЛЕКСАНДРА
СУЧАСНА НАЦІОНАЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ В
УКРАЇНІ.....29

ЛЕЩЕНКО ОЛЕНА
ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НОВІТНЬОЇ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ
ТЕМАТИКИ “BIOLOGY AND MEDICINE”32

ТАРНАВСЬКА МАРИНА
ПІДТЕКСТ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ІНТРЕПРЕТАЦІЯ ТА ПЕРЕКЛАД...35

ЮРЧИШИН ТЕТЯНА
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВИХ ЛИСТІВ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У
СФЕРІ БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЙ.....37

ВУТШОК ALLA
SPRACHE ALS KOMMUNIKATIONSINSTRUMENT.....40

HUMOVSKA IRYNA
SPECIFIC TERMINOLOGY TRANSLATION IN BUSINESS
COMMUNICATIONS.....42

KUZIV MARIIA, PANYCHOK TETIANA
INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION IM KONTEXT DER
ÜBERSETZUNGSWISSENSCHAFT.....45

СЕКЦІЯ 3. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ДАЦКІВ ОЛЬГА, КОНДРАТЬЄВА ТЕТЯНА
ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ:
МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....48

ЗЕЛІНСЬКА ВІТА
ТРУДНОЦІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ
МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ
ОСВІТИ В УКРАЇНІ.....51

КУЗЬМЕНКО НАТАЛЯ
КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ПРИ НАВЧАННІ ПРОФЕСІЙНІЙ
ЛЕКСИЦІ.....53

ЛОТОШНІКОВА СВІТЛАНА МЕТОДИ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ESP У РІЗНОРІВНЕВИХ ГРУПАХ.....	56
РИБАЧОК СВІТЛАНА, МОРОЗОВСЬКА ЛЮДМИЛА АВТЕНТИЧНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ.....	58
ШТОХМАН ЛІЛІЯ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПІДХОДИ ДО ПИТАННЯ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ.....	61
DUYACHUK NATALIYA L1 AND L2 DILEMMA: EXPECTATIONS AND REALITY OF LANGUAGE USE IN CLIL CLASSES.....	63
GYRYLA OLGA, KOSHIL NATALIYA SPECIALIZED ENGLISH LANGUAGE PROGRAMS IN ECONOMIC INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION.....	68
ORDYNSKA ILONA REGULARITIES OF VIDEO TECHNOLOGIES USE DURING THE ENGLISH LANGUAGE DISTANCE LEARNING.....	70
RYBINA NATALIYA TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN THE 21ST CENTURY.....	71
TARASIUK NATALIYA NEUROSCIENCE INSIGHTS IN INCREASED LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES.....	74

СЕКЦІЯ 1. ГЕРМАНСЬКІ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРА

ТИХА УЛЯНА

*ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВАСИЛЯ
СТЕФАНИКА, м. ІВАНО-ФРАНКІВСЬК*

МУЛЬТИМОДАЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Розвиток цифрових технологій та експерименти з технікою письма спричинили переосмислення суті художнього тексту. Сучасний художній текст все частіше тяжіє до мультимодальності – інтеграції вербальних та невербальних каналів передачі інформації, які взаємодіють та утворюють когерентний текстопростір. Мультимодальність – це термін, який використовується до цілого напрямку досліджень (Multimodal Studies), так і щодо власне самої методології, наукової парадигми – мультимодалістики, основними розробниками якої стали Е. Bearne, С. Charles, А. Gibbons, І. Karlsson, К.М. О’Halloran, В.А. Smith, Е. Ventola.

Мультимодальність походить від англійського mode – канал передачі інформації: "This term refers to a set of socially and culturally shaped resources for making meaning. Mode classifies a ‘channel’ of representation or communication for which previously no overarching name had been proposed" [3].

Г. Кресс виділив чотири основні категорії мультимодальності: 1) модус – як результат культурного формування матеріалу через його використання в щоденній соціальній взаємодії людей; 2) семіотичний ресурс – показує взаємодію між репрезентаційними ресурсами та їх реалізацією; 3) модальна допустимість – це концепт, який пов'язаний з матеріальним, культурним, історичним аспектом використання модусу. Саме ця категорія відповідає за адекватне використання модусу; 4) інтерсеміотичність модусів – сполучуваність модусів у певному контексті [4, с. 14].

А. Гібонс визначає мультимодальність як співіснування кількох семіотичних кодів у межах певного контексту. Мультимодальні тексти демонструють множинність семіотичних кодів у комунікації та розгортанні наративу [2, с. 420]. Е. Берн серед способів передачі інформації в мультимодальному тексті виділяє статичні та динамічні зображення, звукові ефекти та музику, письмовий текст з особливостями його пунктуації, шрифту, кегелю, розмітки сторіки [1, с. 1-2].

Науковці також використовують інші терміни на позначення цього феномену – креолізований текст (А. А. Бернацкая, Ю. А. Сорокін і Е.Ф. Тарасов, М. Б. Ворошилова), полікодовий текст (Л.С. Большакова, О.Ю. Дьякова, Т.Г. Орлова). Проте у нашому дослідженні ми послуговуємось терміном мультимодальний текст, що широко використовується у західних лінгвістичних

студіях (E. Bearne, C. Charles, A. Gibbons, I. Karlsson, K.M. O'Halloran, B.A. Smith, E. Ventola).

Тенденції художнього мовлення сьогодення свідчать про прагнення до компресії текстового простору зі збереженням комунікативної інтенції. Художній текст сучасності фіксує мультимодальну інтеграцію всіх каналів і способів експлікації смислу художнього твору. Така тенденція простежується у включенні різноманітних додаткових знаків і засобів інших семіотичних систем.

Як об'єкт дослідження мультимодальність розглядається як процес і результат взаємодії множинності семіотичних ресурсів, що залучаються в процесі комунікації. Мультимодальний підхід підвищує статус мультимодальної семіотики, так як методологічний апарат цієї галузі може застосовуватись для аналізу гетерогенних невербальних модусів, який виходить за межі наукових завдань традиційної лінгвістики й семіотики тексту [5, с. 15].

Таким чином, мультимодальний текст – це багатокomпонентна смислова та функціональна єдність, елементи якої можуть бути представлені як експліцитно, так і імпліцитно, а інформація передається вербальними, візуальними та просодичними каналами за допомогою різних семіотичних кодів.

Список використаних джерел

1. Bearne E., Wolstencroft H. What are multimodal texts. In Visual approaches to teaching writing. London: Paul Chapman Publishing, 2007. P. 1-3.
2. Gibbons A. Multimodality, Cognition and Experimental Literature. Routledge: NY, 2012. 274 p.
3. Glossary of multimodal terms. веб-сайт. UR: <https://multimodalityglossary.wordpress.com/mode-2/>
4. Kress G.R. Multimodal Discourse: the modes and media of contemporary communication. London: Edward Arnold, 2002. 152 p.
5. Stöckl H. In Between Modes. Language and Image in Printed Media. In Perspectives on Multimodality ed. by in E. Ventola, C. Charles, M. Kaltenbacher. Amsterdam: Benjamins, 2004. P. 9-30.

KARPUSHYNA MAIIA

**BOHDAN KHMELNYTSKYI NATIONAL ACADEMY OF THE STATE
BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE, KHMELNYTSKYI**

LINGUISTIC PARTICULARITIES OF MILITARY IDIOMS: A COMPREHENSIVE ANALYSIS

Language plays a pivotal role in shaping and reflecting the culture and identity of a specific group or profession. Military idioms, a unique subset of language, serve as a distinctive linguistic tool and a powerful means of communication within military communities across the world, facilitating efficient and effective transmission of

information. This research aims to explore the linguistic particularities of military idioms, examining their origins, usage, and significance. By analyzing the semantic, syntactic, and pragmatic aspects of military idioms, this study sheds light on the intricate relationship between language and the military profession.

Military idioms (MIs), characterized by their specialized vocabulary and figurative expressions, contribute to the concise and precise nature of military communication. MIs often have their roots in historical events, military strategy, and organizational structures. Influences can be traced back to ancient military practices, warfare terminology, and military traditions [2]. Let us have a look at few examples. The term «Gruz 200» has been changed to «On the shield», which seems not to be specific for the Ukrainian military tradition. There is a belief that the expression «With a shield or on a shield» comes from Ancient Greece, and it refers to the Spartans who were sent into battle by their mothers. They said: «Return with a shield or on a shield», that is, with victory or death, but with honour. The other term deals with addressing «tovarysh» [comrade] that has been transformed to «pan» [sir] [4]. And the latter used to be in our national tradition.

Over time, MIs have evolved and adapted to reflect changes in military tactics, technology, and organizational structures. They have been influenced by advancements in warfare, such as the transition from land-based warfare to air and cyber operations, from dependent traditions to national traditions.

MIs often employ metaphorical and metonymic expressions, where the literal meaning may diverge from the intended figurative meaning. The semantic domain of military idioms is characterized by references to warfare, combat, rank, and military equipment. To demonstrate some semantic features we would involve few examples. The metaphorical expression «the tip of the spear» refers to the leading edge of a military operation or the forefront of combat. It represents the units or individuals who are at the forefront of an attack or mission, symbolizing their role as the most decisive and influential. The metonymic expression «boots on the ground» refers to the presence of military personnel physically deployed or engaged in combat operations. It uses "boots" as a representation of soldiers or troops, emphasizing their direct involvement in the field.

The syntactic structure of MIs may involve unique word order, phraseology, and grammatical patterns. Some idioms are fixed expressions, while others allow for variations and adaptations based on the context [1]. The following syntactic structures commonly found in military idioms:

Verb + Preposition/Adverb: «Stand down» (cease military operations or temporarily halt activities), «March on» (continue moving forward as part of an organized military formation);

Verb + Determiner + Noun: «Call in reinforcements» (request additional personnel or resources to provide assistance or support in a particular situation), «Drop the bomb» (release or deploy a bomb from an aircraft or other delivery system), «Hold the line» (maintain the current position and prevent the enemy from advancing or breaking through the defenses), «Drop the hammer» (deliver a decisive blow or take aggressive action against an enemy or target);

Verb + Object: «Hit the target» (achieve a goal successfully), «Capture the flag» (secure a specific target or objective, such as a strategic location, enemy equipment, or sensitive information), «Neutralize the threat» (eliminate or incapacitate enemy combatants, weapons), «Destroy the bridge» (disrupt enemy movements, impede their logistical capabilities, or create barriers to hinder their advance or retreat);

Verb + Adjective: «Stay alert» (remain vigilant and observant to detect and respond to potential threats or dangers), «Keep a low profile» (maintain a discreet or inconspicuous presence, avoiding attention or drawing unnecessary notice to themselves), «Take immediate action» (respond swiftly and decisively to a situation).

The use of MIs carries pragmatic implications, including conveying authority, fostering camaraderie, and promoting efficiency in communication. MIs also serve to reinforce the shared identity and values within the military community. Military often employ idioms to convey pragmatic implications. By using idiomatic expressions like «lock and load», «hit the ground running», and «put them on their heels», the commanding officer communicates instructions and objectives concisely and efficiently. The idioms convey specific actions and expectations without the need for lengthy explanations, saving time and ensuring a clear understanding among the troops. The use of idioms like «give it 110%» and «show them what we're made of» serves to motivate and boost the morale of the troops. These idiomatic expressions create a sense of enthusiasm, determination, and unity, fostering a positive mindset and a shared sense of purpose among the soldiers [3].

MIs do not only reflect the culture and values of the military profession but also contribute to the psychological well-being and cohesion of military personnel. The use of idioms fosters a sense of belonging and camaraderie, reinforcing the shared experiences and challenges faced in military life. They create a bond among military personnel who can relate to the experiences and challenges reflected in the idiomatic expressions. This shared language reinforces the feeling of being part of a larger group with shared values and shared experiences. The use of idioms can contribute to building psychological resilience among military personnel. By employing idiomatic expressions that emphasize determination, strength, and overcoming adversity, these idioms reinforce a mindset of resilience, helping soldiers navigate difficult circumstances and maintain a positive mental attitude.

However, the use of MIs can present challenges in cross-cultural communication, as their meanings may not be readily understood by individuals outside the military context. Thus, when appropriately used, military idioms can facilitate efficient communication and build rapport within multinational military operations. Here are only few of them used in combined joint operations:

«Coalition of the willing» refers to a group of nations or forces that come together to work jointly towards a common military objective. It emphasizes the voluntary nature of the partnership and the collective effort of multiple nations.

«Combined arms» describes the integration and coordination of different military branches (such as infantry, armor, artillery, and air support) from multiple nations in a unified operation. It highlights the combined strength and capabilities of various military assets.

«Rules of engagement (ROE)» refers to the guidelines and directives that govern the use of force and military operations. ROEs are typically established and agreed upon by participating nations to ensure coordination, minimize risks, and maintain legal and ethical standards during multinational operations.

Overall, it is safe to say that MIs represent a distinct linguistic feature within the military profession, offering insight into the unique culture, history, and communication practices of military communities. Understanding the linguistic particularities of military idioms enhances cross-cultural communication and promotes a deeper appreciation of the military profession's language and identity. The use of military idioms is context-dependent. While they promote efficient communication within the military community, it is crucial to ensure that communication with individuals outside the military context remains clear and accessible. Further research in this field can contribute to improved language training programs and effective communication strategies within military contexts.

References

1. Liberman A. *Take My Word for It: A Dictionary of English Idioms* // Anatoly Liberman. University of Minnesota Press, 2023.
2. Patesan M. et al. *MILITARY IDIOMS AND THEIR BACKGROUND* // Marioara Patesan; Alina Balagiu; Dana Zechia. Land Forces Academy Review. Sibiu Vol. 18, Iss. 3, 2013. 287-293pp.
3. *The Dictionary of Military Terms* // U.S. Department of Defense (Author). 2009.
4. Tyshchenko-Lamanskyi R. *Linguistic Purge. This Is How the Ukrainian Army Gives Up Soviet Expressions* URL: https://tvoemisto.tv/en/exclusive/linguistic_purge_this_is_how_the_ukrainian_army_gives_up_soviet_expressions_136075.html

KRAYNYAK LIUDMYLA

WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY, TERNOPIL

SOLVING COMMUNICATION MISUNDERSTANDINGS

Effective communication is a cornerstone of human interaction, in personal relationships, workplaces, or other social settings. However, misunderstandings in communication can lead to confusion, conflict, and hinder productivity. This report explores the causes of communication misunderstandings and offers strategies and techniques for solving them. By understanding the root causes and implementing proactive measures, individuals and organizations can significantly improve their communication processes and reduce misunderstandings.

Clear and effective communication is essential for the smooth functioning of any social or professional environment. However, misunderstandings in communication are a common occurrence, and they can have detrimental effects on relationships, teamwork, and productivity. This report aims to delve into the causes of

communication misunderstandings and provide strategies for resolving them. By addressing these issues, individuals and organizations can enhance their communication processes and build stronger, more cohesive relationships.

Understanding the root causes of communication misunderstandings is vital in devising effective strategies to address them. Some common causes are the following ones.

Lack of Clarity. Ambiguity and vagueness in communication can lead to misunderstandings. When messages are not clear, recipients may interpret them in various ways.

Assumptions and Stereotypes. Preconceived notions, stereotypes, and assumptions about others can lead to misunderstandings, as people may interpret messages through the lens of their biases.

Poor Listening Skills. Inadequate listening skills can result in misinterpretations and misunderstandings. When individuals fail to actively listen to others, they may miss key information or context.

Cultural and Linguistic Differences. Communication across different cultures and languages can be challenging due to variations in language, nonverbal cues, and cultural norms.

Emotional Factors. Emotions can cloud judgment and lead to misunderstandings. When people are angry, upset, or anxious, they may interpret messages differently or react negatively.

Technology. In today's digital age, miscommunication can arise from reliance on text messages, emails, and other digital forms of communication that lack the nuances of face-to-face interactions.

To address and solve communication misunderstandings, individuals and organizations can employ various strategies.

Active listening is a fundamental skill that can help prevent misunderstandings. It involves fully concentrating, understanding, and responding to a message. Key elements of active listening include maintaining eye contact, nodding, providing feedback, and asking clarifying questions. By actively engaging with the speaker, one can gain a better understanding of their message, reducing the chances of misinterpretation.

Clarity and Precision in Communication that is essential for minimizing misunderstandings. This involves using unambiguous language, defining terms, and avoiding jargon or vague expressions. In written communication, using bullet points, headings, and formatting can enhance clarity. Additionally, providing context and examples can help ensure that the message is understood correctly.

Empathy is the ability to understand and share the feelings of others. It plays a crucial role in communication, as it enables individuals to see things from another person's perspective. By practicing empathy, individuals can better understand the emotions and intentions behind a message, reducing the likelihood of misinterpretation.

Regular *feedback* is essential for addressing and preventing communication misunderstandings. Encouraging open and honest communication allows individuals

to voice their concerns, ask for clarification, and provide constructive feedback. Feedback loops in organizations can help identify and rectify communication issues before they escalate.

Overall, communication misunderstandings are a common challenge in interpersonal and professional interactions. To mitigate their impact, individuals and organizations should recognize the root causes, employ strategies such as active listening, clarity in communication, empathy, and feedback, and be proactive in addressing issues as they arise. By focusing on improving communication, we can foster stronger relationships, enhance teamwork, and boost overall productivity.

References

1. Robbins, S. P., & Judge, T. A. *Essentials of Organizational Behavior*. Pearson. 2018. URL: [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455qlt3d2q\)\)/reference/referencepapers.aspx?referenceid=2528667](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455qlt3d2q))/reference/referencepapers.aspx?referenceid=2528667) (date of access 20.09.2023)
2. Adler, R. B., & Elmhorst, J. M. *Communication in the Digital Age: Challenges and Opportunities*. Oxford University Press. 2019. URL: https://global.oup.com/news-items/current/ceouupdate_july2023?cc=ua (date of access 25.09.2023)

MISHCHYNSKA IRYNA

*BOHDAN KHMELNYTSKYI NATIONAL ACADEMY OF STATE BORDER
GUARD SERVICE OF UKRAINE, KHMELNYTSKYI*

PROFESSIONAL JARGON IN SPECIALIZED BUSINESS LEXICON

The official business style can be used in legal, administrative and social relations. Business speech functions in spheres of politics, law, production, trade, management, social affairs and international relations. So, there are some sub-styles in formal business style: legislative, diplomatic, administrative-clerical. These sub-styles are characterized by their specific features, communicative forms and speech clichés. Official business style can exist in written (business correspondence, legal texts, paperwork etc.) or oral forms (meetings, negotiations, interviews, presentations, speeches etc.). As for written business discourse as M. Pilegaard states, “Greater care is spent on adapting the text to its illocutionary purpose in written than in oral communication that the deployment of politeness strategies therefore more truly reflects strategic considerations in written than in oral form” [4, p. 240]. Oral business discourse coincides in some degree with journalist style and informal language. “Clichés, terms, and terminological phrases, sometimes official language expressions, even business-slang, are widely used in oral business communication” [5, p. 109].

Initially, expressive words, idiomatic expressions and metaphors were not a distinctive feature of business discourse as there exist strict regulations prescribed by business code which is reflected in speech of people involved in business. Today, the process of business communication is more dynamic due to intercultural relations in

all spheres of human life. Professional jargon has become a part of business discourse as a means of intercultural communication in multicultural society.

It is widely considered that professional jargons are used mainly in informal communication, in conversations of specialists discussing professional topics while specialized words are used in formal communication, both oral and written. Members of one profession use professional jargon in discussion of their professional topics. Specific features of professional jargon are reflected at the phonetic, grammatical and lexical levels.

Professional jargon is often used as socially marked vocabulary in business discourse. Professional jargon is a layer of specialized lexicon presented in vernacular microsystems with professionally limited vocabulary used by different socio-professional groups in the sphere of professional communication. As L. Andersson and P. Trudgill point out for an outsider jargon is “technical, in-group language” [2, p. 17]. Yule proposes that jargon is “specialized vocabulary used inside social groups” [6, p. 211]. As business discourse is reflected in organizational, corporate and managerial communication in business it involves professional jargon in these spheres of communication.

Jargon was invented as early as the XVI century to make the communication more effective and give it a specific style, which would recognize the field of business to which it is applied.

According to K. Hudson jargon is “a word, which can indicate intention and effect, as well as characteristic and help us to identify society’s enemies more closely” [3, p. 3].

T. Adorno develops the classification of jargon and suggests the term of formal jargon. He connects formal jargon with professional groups that carry on intellectual work, which are dependent and economically weak. For these people, “jargon is a professional illness” [1, p. 5-13].

Thus, professional jargon has become a part of business discourse. It is used by certain social groups to emphasize their members’ belonging to these groups or to make communication easier and identify their allies or enemies.

References

1. Adorno T. *The Jargon of Authenticity*. London: Routledge, 2009. 176 p.
2. Andersson L. and Trudgill P. *Bad Language*. London: Penguin, 1990. 160 p.
3. Hudson K. *The Jargon of the Professions*. London: Macmillan, 1979. 146 p.
4. Pilegaard M. “Politeness in written business discourse: A text linguistic perspective”. *Journal of Pragmatics*. 1997. 28. 223-244.
5. Rolak I. *Oral Business Discourse and the Problems of its Teaching to Foreign Students*. *Journal of Language and Culture*. 2014. 2.26. 107-116.
6. Yule G. *The Study of Language*. Cambridge: Cambridge University Press. 2006. 273 p.

PIATNYCHKA TETIANA, SHYLINSKA INNA

WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY, TERNOPIL

LINGUISTICS IN TERMS OF ECOLOGICAL PERSPECTIVE

Ecolinguistics is a field of study that explores the relationship between language and the environment. It examines how language shapes our perceptions of the natural world and how it can be used to promote environmental sustainability. Linguistic theories interpret humans not only as part of society, but also as part of the larger ecosystems that life depends on. Discussions on people's ecological literacy, ecological awareness, and ecosophy that contribute to the harmonious coexistence of humans and nature require the attention of ecolinguists. Ecological linguistics, emerged in the 1990s as a new paradigm of linguistic research, widening sociolinguistics to take into account not only the social context in which language is embedded, but also the wider ecological context.

From its initial emergence within the field of linguistics, it has meant different things to different scholars. Some of them interpret ecolinguistics to mean the iterative interaction between human discourses and the natural world; others view it as the study of the ecology of language; while others suggest it deals with declining linguistic diversity broadly [3].

The International Ecolinguistics Association defines twofold aim of this field both theoretical and applied: firstly, "to develop linguistic theories which see humans not only as part of society, but also as part of the larger ecosystems that life depends on", and second aim is more pragmatic: it is to show "how linguistics can be used to address key ecological issues, from climate change and biodiversity loss to environmental justice" [6].

Language diversity is part of ecolinguistics because of the relationship between diversity of local languages and biodiversity. This relationship arises because of the cultural adaptation to the environment that is encoded in local languages. The forces of globalisation are allowing dominant languages (such as English) to spread, and replace local languages. This leads to a loss of both sustainable local cultures and the important traditional ecological knowledge contained within their languages. Ecolinguistic research aims to protect both cultural diversity and the linguistic diversity that supports it [2].

The objectives of ecolinguistics are: to study linguistic diversity (its causes, forms, functions and consequences); to record, document and protect endangered languages; to investigate ecological and non-ecological elements in the language system; to explore the ecological discourse: the texts of ecological topics, ideology; to teach environmental literacy; to analyse psychological, social, gender factors of ecocommunication [1, c. 121].

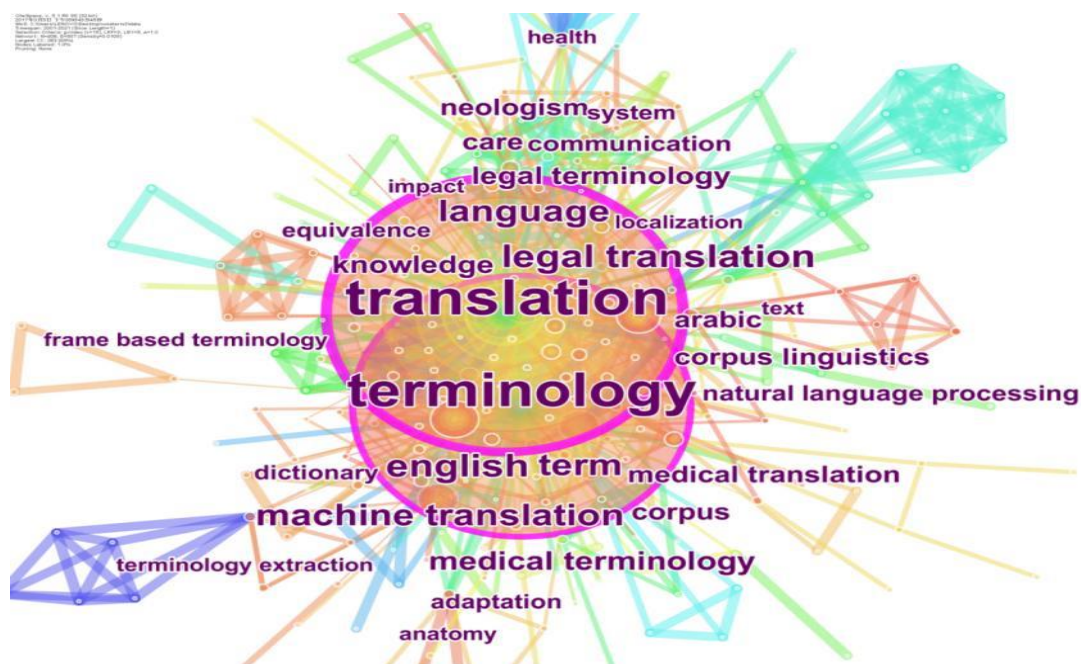
Ecolinguistics is considered in terms of two perspectives. *Micro-ecolinguistics* focuses on language use within specific fields related to ecology and the environment, such as environmental policy, conservation biology, and sustainable development. It

examines how language is used to communicate scientific concepts, shape public opinion, and influence policy decisions related to the environment. *Macro-ecolinguistics*, on the other hand, looks at language use on a broader scale, such as the study of language change over time and the comparison of different languages. It explores how language reflects cultural values and attitudes towards nature, and how these attitudes can shape environmental behaviour and policy at a societal level. Both micro- and macro-ecolinguistics are important for understanding how language shapes our worldviews and influences our actions and interactions with others in relation to environmental issues.

EcoLexicon is an example of micro-ecolinguistics, which focuses on the specific language used within the field of ecology and environmental science. It is an ecolinguistic database that provides standardized terms and definitions related to ecology, sustainability, and environmental issues, and help to ensure clear communication and understanding among experts in this fields. There are over 3,000 entries in it, covering topics such as climate change, renewable energy, biodiversity, and environmental policy.

EcoLexicon aims to promote clear and accurate communication among professionals, researchers, policymakers, and the general public by providing a common language for discussing environmental issues. It represents the conceptual structure of the specialized domain of the environment in the form of a visual thesaurus in which environmental concepts are configured in semantic networks. This can be particularly important when working on collaborative projects or communicating with stakeholders who may not be familiar with technical environmental language.

EcoLexicon is designed to meet the needs of different user types, such as a student of science wishing to acquire specialized knowledge about a certain concept, a translator seeking translation correspondences in a language, or a specialist interested in text production.

A well-designed visualization of terminological knowledge base in the picture is a structured repository of linguistic data, which is enriched with metadata and structured according to specific classification schemes and concept-based analysis. There is now no limit to the quantity and type of information in each entry of EcoLexicon since the digital age has liberated lexicographical and terminological resources from space constraints.

Some examples of standardized terms and their definitions in ecolinguistics are given below:

- *Ecological footprint*: a measure of human impact on the environment, calculated as the amount of land and water needed to sustain a particular lifestyle or activity.
- *Biodiversity*: the variety of living organisms in a particular ecosystem or region.
- *Carbon footprint*: a measure of the amount of greenhouse gases (primarily carbon dioxide) released into the atmosphere as a result of human activity.
- *Ecosystem services*: the benefits that humans derive from natural ecosystems, such as clean air and water, pollination, and climate regulation.
- *Sustainable development*: a form of economic development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs.

The above terminology is used consistently across different fields and contexts, helping to find understanding among experts. Ecolinguistics is an interdisciplinary and interactive field of study in which the natural sciences (most specifically biological ecology) and the humanities (philology and philosophy) interrelate. Generally, ecolinguistics starts from a holistic view of the world based on the ideas of such thinkers as Gregory Bateson, David Böhm, Fritjof Capra, Ilya Prigogine, Rupert Sheldrake and Frederic Vester. Interdisciplinary and transdisciplinary trends in ecolinguistics have become increasingly prominent. They use language as a medium to practice the harmonious coexistence of humans and nature, and help build a more ecological civilization. EcoLexicon is a multilingual terminological knowledge base on the environment, which provides an internally coherent information system covering a wide range of specialized linguistic and conceptual needs. The dynamic interface of EcoLexicon combines conceptual, linguistic, and graphical information [3]. Graphical information includes photos, images, and videos, whereas linguistic information not only specifies the grammatical category of each term, but also phraseological, and contextual information.

References

1. Куца В.А. Еколінгвістика як новітній напрям досліджень у сучасній науковій парадигмі // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Філологія». 2021. № 52. Том 1. С. 120-122. URL: http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v52/part_1/28.pdf
2. Ecolinguistics. URL: <https://en.wikipedia.org/wiki/Ecolinguistics>
3. Faber P. Representing Environmental Knowledge in EcoLexicon. URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-319-02222-2_13

4. Fill A. Language and Ecology: Ecolinguistic Perspectives for 2000 and Beyond. Applied Linguistics for the 21st Century. Tokyo, 2000. URL: https://www.academia.edu/9729499/Defining_Ecolinguistics_Challenging_emic_issues_in_an_evolutionary_environmental_discipline
5. Haoyu L., Hong L. Research Hotspots and Frontiers of International Term Translation: Study Based on Knowledge Maps. China Terminology, 2023, 25(2). P. 61-71.
6. Stanlaw J. Ecolinguistics. URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1002/9781118786093.iela0110>

TSARYK OLGA

WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY, TERNOPIL

THE INFLUENCE OF SPEECH CULTURE ON COMMUNICATION STRATEGIES

In today's world of globalization and intercultural interaction, understanding the peculiarities of speech culture is becoming a key aspect of effective communication between representatives of different cultures. The culture of speech determines the choice of linguistic means, their interpretation and response to communication influences. Speech culture includes norms and values that determine how people use language to communicate. It includes not only the rules of grammar, but also the use of language in different situations.

The term "communicative strategy" refers to a certain sequence of speech actions that are organized depending on the purpose of interaction; optimal realization of the speaker's intentions to achieve a specific purpose of communication, that is, control and choice of effective communication moves and their flexible modification in a particular situation [1, p. 77].

In order to achieve communication goals, communication subjects can use certain techniques called communication strategies, communication tactics and communication skills. A communicative goal is a strategic result that a communication act is aimed at. Communication goals are realized in the environment of other goals. Accordingly, a communication strategy is a part of communication behavior or communication interaction in which a series of different verbal and non-verbal means is used to achieve a specific communication goal. Using communicative competence, the speaker plans certain communication actions: communicative competence - communicative goal - communicative strategy.

In order to rationally influence the addressee, an argumentation strategy can be applied, which involves the implementation of the following communication tactics: justification tactics, citation tactics, example tactics, and appeal to authority tactics. Thus, a correctly chosen communication tactic makes it possible to effectively

implement the chosen strategy, and therefore - to achieve the goal of communication [3, p.365].

Scientists emphasize certain prerequisites for the emergence of strategies: communicative prerequisites, among which special attention should be paid to variability (correction) of speech behavior, which is manifested in the use of various communicative moves; non-compliance by speakers with the principle of cooperation, which is manifested in speakers' attempts to impose their opinion in pursuit of their own interests; cognitive prerequisites that involve the exercise of influence on the addressee, during which the latter's cognitive model of the world changes; linguistic prerequisites associated with the need for careful selection of language means of all levels in order to achieve the set tasks; social and psychological prerequisites, which are manifested in the observance of certain social conventions and taking into account the psychological characteristics of the individual, which may result in the use of indirect speech acts as speech strategies and tactics; rhetorical prerequisites, which are designed to optimize the communication process in order to solve the problem of communication effectiveness; aesthetic prerequisites, which consist in obtaining aesthetic pleasure from the possession of indirect communication techniques, which involves the addressee's laying down and decoding of the addressee.

Communication strategies are based on the motives, needs and attitudes of communicators. The degree of their awareness may vary and often depends on the level of cultural and psychological development of the individual. The communication strategy includes planning the construction of the process of language interaction depending on the specific conditions of communication and the persons of the communicators, as well as the implementation of the plan, i.e. the line of conversation. Strategy refers to the planning and preparation of actions, while tactics are one level below strategy. Accordingly, tactics are a number of methods and techniques selected for solving a specific task, as well as their direct implementation in practice.

The communicator's choice is based on the interpretation of options in terms of their effectiveness, since effectiveness is a mandatory criterion for choosing a language tactic. Achievement of the goal is impossible without planning and forecasting one's actions and activities, i.e. without applying strategies and appropriate tactics. It should be noted that planning speech behavior is not just the construction of speech utterances, but a part of the interaction process in which the listener does not always passively perceive the speaker's message, but actively interprets his speech actions, implementing his own strategic line.

To realize the communicators' intentions, emotionally marked linguistic means are used, the organization of which affects the addressee's volitional and emotional spheres. Language means are selected and combined alternately by direct and indirect means; colored words and phrases, emotionally marked vocabulary from the category of affects are used, which indicates the expressiveness and emotional intensity of the discourse; there are combinations of rhetorical questions, ironic statements, units of subjective-evaluative modality, syntactic repetitions, emphatic constructions, almost all possible emotionally expressive linguistic means [2, p. 48]. The choice of communication strategies is based on the motivations, needs and attitudes of

communicators. These strategies and tactics are used to rationally influence the addressee, helping to achieve the goal of communication.

Thus, the study of the relationship between the culture of speech and communication strategies and tactics reveals a deep insight into the nature of effective intercultural communication. Understanding these aspects is a step towards improving interpersonal relations and mutual understanding in the modern world.

References

1. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. К.: Видавничий центр «Академія», 2009. 376 с
2. Бондаренко К.В. Лінгвопрагматичний аспект конфліктного англомовного дискурсу (сфера сімейного спілкування). *Вісник НУК. Прикладна лінгвістика 2007: проблеми і рішення* [Електронний ресурс]. Режим доступу: www.ev.nuos.edu.ua/content/1%D1%96ngvopragsmatichniiaspectkonfl%D1%96ktnoangoanglomovnogo-diskursu-sfera-s%D1%96meinogo-sp%D1%96lkuvannya.
3. Пастернак Т. А. Комунікативні стратегії і тактики дискурсу «співбесіда при прийомі на роботу». *Studia Linguistica: Зб. наук. пр. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2011. С.363-367.*

СЕКЦІЯ 2. ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВО

БЄЛІНСЬКА ІРИНА, КОТОВСЬКА ТАМІЛА

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ

ДИСЦИПЛІНА «ЛІТЕРАТУРА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН» ЯК ВАЖЛИВИЙ ЕЛЕМЕНТ ФОРМУВАННЯ ФАХОВОГО ІМІДЖУ ПЕРЕКЛАДАЧА

Наполегливий поступ України на шляху до ЄС вимагає підготовку фахівців, які відповідатимуть вимогам стандартам освіти. І царина трансляторики тут не є виключенням – власне на перекладачів покладатиметься частина функцій, які сприятимуть просуванню іміджу України у міжнародній площині. Суспільне призначення перекладу на сучасному етапі диктує нові вимоги підготовки фахівців цього напрямку. Від так імідж перекладача виходить за рамки суто технічної функції і вимагає від спеціаліста реалізацію не лише первинних обов'язків, а й демонстрацію культурної обізнаності, що передбачає вдале та доречне використання відсилок до контексту матеріалу, що перекладається, з урахуванням поточної ситуації, а також цитування вже знаних відомих цитат видатних авторів, що, безумовно підіймає професійний рівень перекладача, підкреслюючи його світоглядну амплітуду. Оскільки конкуренція на ринку цих послуг стає жорсткішою мало не щодня, то підготовка перекладачів

в рамках ОПП «Бізнес-комунікація та переклад» передбачає вивчення дисципліни «Література зарубіжних країн», насамперед літератури тих країн, мова яких вивчається. Включення цієї дисципліни до навчальної програми передбачає залучення студентів до надбань світової культури, що істотно збільшить траєкторію професійної діяльності у майбутньому, оскільки однією з компетентностей, що формуються при вивченні дисципліни є здатність використовувати профільні знання в галузі літературознавства для оцінки сучасного літературного процесу в Україні та світі, теоретико-літературних узагальнень, виокремлення тенденцій розвитку мистецтва, розуміння феномену естетичного в усній та писемній традиції та в культурі загалом.

Опираючись на схему, запропоновану І. О. Сімковою, де компетентність перекладача можна визначити «як знання двох мов і двох культур, готовність і здатність створювати і розуміти тексти двома мовами і переключатися з однієї мови на іншу. Вона складається із сукупності іншомовної комунікативної, фахової й загальної компетенцій і дає можливість перекладачу ефективно здійснювати міжмовну, міжкультурну, міжособистісну професійну комунікацію» [1, с. 166]. Загальновідомим є факт, що література складає вагомую частку культури країни і предметне її вивчення надає перекладачу здобути міжкультурну компетенцію, яку визначають як готовність і здатність (відповідно до соціальних і культурних норм спілкування в області науки і техніки) розуміти мову джерела і створювати мову перекладу в усній або письмовій формі програми мовленнєвої поведінки у вигляді висловлювань і спеціальних дискурсів [1, с.167].

Вивчення вказаної дисципліни дозволяє майбутньому перекладачу реалізовувати свою професійну діяльність в межах спеціальної перекладацької компетенції, однією з складових якої є «дискурсивна» або «текстоутворююча» складова, тобто знання законів створення дискурсу (в нашому випадку — спеціального дискурсу) та його жанрових різновидностей в іноземній і рідній мовах [2, 163]. Фахівці перекладацького сектору повинні не тільки досконало володіти декількома мовами, але й мати в своєму активі достатні знання з широкого спектру гуманітарних, природничих, технічних навчальних дисциплін. Глибокі знання з культури, традицій, звичаїв як рідної, так і зарубіжної країни, а також всіма лінгвістичними аспектами рідної та іноземної мов є наріжними складовими перекладацької компетентності. Тому велику роль у підготовці кваліфікованих спеціалістів-перекладачів відіграють гуманітарні дисципліни, зокрема вивчення зарубіжної літератури, що викладається англійською та німецькою мовами.

Список використаних джерел

1. Сімкова І. О. Особливості формування фахової компетентності в майбутніх перекладачів. *Традиції та новації сучасної освіти в Україні*. Наука і освіта, 2013. №3, С.165 – 168.

2. Бескетна О. О.Складові професійної компетентності перекладача науково-технічної літератури URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32618997.pdf> (дата звернення 19.10.2023).

БІЛОГОРКА ЛІЛІАНА

**ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ**

ПЕРЕКЛАД ТА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ РЕКЛАМИ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ

Спочатку «слово реклама означало 'записувати' або 'розглядати', проте пізніше така дефініція змінилася на 'переконувати» [1]. Продуценти рекламних текстів зазначають, що метою створення реклами є «побудова приємного візуального образу будь-якого продукту, сервісу або бренду, що має величезний споживчий потенціал» [2]. Зважаючи на історію рекламної індустрії, «побутове споживання значно зросло в 50-х і 60-х рр., що призвело до створення реклами масового виробництва» [3]. Сьогодні рекламодавці намагаються «застосувати такі цінності, образи та версії реального світу», які зможуть привабити цільову аудиторію [1; 3].

Відомо, що жоден товар чи послуга не можуть розраховувати на гарні продажі, якщо вони активно не рекламуються. В умовах жорсткої конкуренції великі міжнародні компанії витрачають величезні кошти на рекламу. Бізнес проводить глобальні рекламні кампанії, які локалізуються на окремих ринках. Тому правильний переклад та інтерпретація рекламних роликів, текстів, слоганів і повідомлень відіграють велику роль у продажах і прибутках. Це досить складна галузь перекладацької діяльності, оскільки вона безпосередньо пов'язана з поліпшенням іміджу компанії та збільшенням продажів на кожному ринку.

Переклад та інтерпретація рекламних текстів з англійської мови українською має низку особливостей. Переклад реклами сьогодні – це абсолютно самостійна галузь діяльності перекладача, яка вимагає від фахівця не тільки бездоганного знання стилістичних тонкощів і культурних нюансів української та англійської мов, а й чіткого розуміння психології споживача. Це пов'язано з тим, що здебільшого прямий переклад не може адекватно передати сенс, настрій та експресію. Крім того, одна й та сама фраза, перекладена іншою мовою, може мати інший сенс, який сприйматиметься по-різному. Важливо, щоб перекладач не лише перекладав текст, а й здійснював соціолінгвістичну адаптацію. Деякі лінгвісти використовують інший термін для позначення цього процесу – перестворення (transcreation). Перекладачі, по суті, заново створюють сенс рекламного тексту, тому необхідне знання психології та чітке визначення цільової аудиторії. Під час адаптації реклами та слоганів необхідно враховувати, як той чи інший сенс сприймається конкретним реципієнтом.

Важливо, щоб текст передавав сенс і настрій. Однак якщо в оригіналі маркетолог використовує різні прийоми для посилення сприйняття тексту, то перекласти його стає складніше. До таких прийомів належать каламбури, гра слів, рима, приголосні в окремих словах і подвійні смисли фраз. Їхня наявність унеможливорює точний переклад. Перекладач може лише спробувати максимально наблизитися до оригінального вираження сенсу реклами. Наприклад, слоган торгової марки Gillette в оригіналі звучить «*Gillette. The best a man can get*». Це простий, сильний слоган, що запам'ятовується, ефект якого багато в чому залежить саме від рими. Під час перекладу цього слогана перекладачеві необхідно зберегти коротку і ємну форму, чіткий ритм, а головне – римування з назвою торгової марки.

Існує й інша категорія рекламних роликів, суть яких набагато ближча до мистецтва, ніж до маркетингового інструменту. Такі ролики не має сенсу перекладати дослівно, не змінюючи їхнього стилю. Переклад таких текстів і роликів – завдання літературне, як і переклад художніх текстів. Адже така реклама має викликати певні емоції. І завдання перекладача – створити такі тексти українською мовою і викликати точно такі ж когнітивні емоції.

Для прикладу візьмемо рекламу віскі *Johnnie Walker «Dear Brother»* (<https://www.youtube.com/watch?v=h2caT4q4Nbs>). Це дуже сильна реклама, за емоціями схожа на кіносюжет. Складність полягає в тому, що оригінальний текст реклами – це вірші. Це означає, що настрій і хід рекламного повідомлення мають бути передані у віршах. Це складно, оскільки перекладач відповідає не тільки за правильність перекладу, а й за те, як він буде сприйнятий споживачем. Тому перекладач має бути не лише лінгвістом, а й гарним психологом.

Отже, рекламний переклад – це складна робота, адже від правильно підібраної реклами залежить прибуток компанії, а це робота першокласного фахівця.

Список використаних джерел

1. Baig M. Analyzing the Advertising Discourse – A Journey from Sight to Mind. *International Journal of Applied Linguistics and English Literature*. Lahore: AIAC, 2013. Vol.2 (1). P. 126-135.
2. Hudetz C.I. Widerstände gegen soziale Werbung. Ein Vergleich zweier Strategien der Botschaftsvermittlung zur Reduktion von Reaktanz und Resistance. Wien: Universität Wien. 2014. 196 S.
3. Kotler Ph. *Kotler on Marketing*. New York: Free Press, 2014. 272 p. URL: <https://goo.gl/dDagyW> (дата звернення: 28.08.2023).

ГОЛОВЕНКО КРИСТІНА

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА, м. КРОПИВНИЦЬКИЙ

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТЕРМНОЛОГІЇ (на матеріалі відео-промов TED Talks)

Не викликає сумнівів той факт, що науковий текст становить особливий інтерес в аспекті перекладу. Вагоме місце тут займає переклад науково-технічних та науково-гуманітарних текстів. Питанням перекладу текстів власне наукового підстилю присвячені роботи Л. С. Бархударова, Є. В. Бреуса, В. Н. Комісарова, В. В. Коптілова, Я. І. Рецкера, А. В. Федорова. Водночас не менш цікавим є вивчення особливостей перекладу текстів науково-популярного підстилю, основне завдання яких полягає у тому, щоб не лише подати наукову інформацію, а й привернути увагу нефахівця до актуальних проблем науки.

При перекладі наукових текстів доводиться вирішувати водночас цілий комплекс різноманітних завдань. Однак, напевно, найбільший інтерес становить термінологічна лексика – спеціальні слова або словосполучення, що вживаються у мові фахівців і мають точно окреслене значення [3, с. 28]. Термін має бути однозначним, позбавлений синонімів, відображати необхідні та достатні ознаки поняття, які створюють, з одного боку, узагальнення понять, а з іншого – їхню специфіку, проявляти ознаку системності [2, с. 15]. Залежно від ступеня спеціалізації значення терміни можна поділити на три основні групи: загальнонаукові терміни, тобто ті, що вживаються практично в усіх галузевих термінологіях (англ. *tendency* – укр. *тенденція*), міжгалузеві терміни – ті, що використовуються в кількох споріднених або й віддалених галузях (англ. *amortization* – укр. *амортизація*), вузькогалузеві терміни – характерні лише для певної галузі (англ. *leasing* – укр. *лізінг*) [1, с. 22].

Останнім часом спостерігається підвищений інтерес до різних галузей психології як з боку фахівців, так і пересічних громадян. Вартими уваги є питання здоров'я, особистісного зростання, міжособистісних взаємин та емоційного благополуччя. Популярність психології також зростає завдяки наявності багатьох популярних психологічних книг, лекцій, відео тощо. Для перекладачів тексти з психології та їх переклад стають цікавим матеріалом для власних досліджень. Так, у ході аналізу психологічних термінів з відео-промов TED Talks та їх перекладу робимо наступні висновки.

По-перше, досліджувану психологічну термінологію з відео-промов TED Talks можна поділити за певними тематичними групами, що належать до різних когнітивних категорій: об'єкта (англ. *kytograph* – укр. *кімограф*), процесу (англ. *low risk taking* – укр. *утримання від ризикованої поведінки*), властивості (англ. *psychopathic* – укр. *психопатичний*), стану (англ. *eating disorder* – укр. *розлади харчової поведінки*), суб'єкта (англ. *participant* – укр. *учасник*) тощо.

По-друге, за своєю морфологічно-синтаксичною структурою досліджувані психологічні терміни з відео-промов TEDTalks можна поділити на: прості, складні та терміни-словосполучення. До простих термінів відносяться ті, що складаються з однієї основи та можуть бути простими кореневими словами або похідними (англ. *cortisol* – укр. *кортизол*). До складних термінів належать такі, що мають дві кореневі морфеми (англ. *echolalia* – укр. *ехолалія*, англ. *photocoagulation* – укр. *фотокоагуляція*). Терміни-словосполучення – це термінологічні словосполучення, котрі називають певні поняття предметної галузі (англ. *juvenile period* – укр. *підлітковий період*, англ. *grandiose narcissism* – укр. *показний нарцисизм*).

По-третє, більшість досліджуваних психологічних термінів з відео-промов TEDTalks формуються за допомогою морфологічного способу, який ґрунтується на афіксації. Так, в англійській мові префікс *pre-* використовується для передачі ідеї випередження за часом або положенням (англ. *prenatal* – укр. *пренатальний*), префікс *inter-* означає між або серед (англ. *intervention* – укр. *втручання*), а суфікс *-less* означає відсутність певної властивості (англ. *helplessness* – укр. *безпорадність*). Іншим методом створення нових термінів є похідні слова (деривати), що формуються від існуючих термінів або загальних лексичних одиниць. При цьому суфікси та префікси, які найбільш підходять для створення нових термінів, зазвичай запозичуються з загального морфологічного фонду. Деякі морфеми також можуть бути запозичені з інших мов: *hydro-*, *iso-*, *-graph*, *micro-*, *mega-*, *nano-*, *photo-*, *tele-*, *sub-*, *-phobia* тощо (англ. *hydrophobia* – укр. *гідрофобія*, англ. *megalomania* – укр. *манія величі*). Ще одним способом утворення нових термінів є використання скорочень, які формуються шляхом скорочення термінів або їх складових частин: (англ. *OCD* (*obsessive compulsive disorder*) – укр. *ОКР*).

Аналіз способів перекладу англомовної психологічної термінології з відео-промов TEDTalks показав, що калькування є одним з найбільш вживаних прийомів. Перенесення вихідної форми у мову перекладу за допомогою калькування – не завжди механічна операція. Досить часто перекладачам доводиться застосовувати різні трансформації, особливо при зміні відмінкових форм, кількості слів у словосполученні, афіксах, порядку слів, морфологічному або синтаксичному статусі слова (англ. *vulnerablenarcissism* – укр. *вразливий нарцисизм*, англ. *cognitiveplanning* – укр. *когнітивне планування*).

До великої кількості психологічних термінів з відео-промов TEDTalks був дібраний еквівалент, властивий українській мові (англ. *euphoricfeeling* – укр. *епізоди ейфорії*, англ. *delusionalthoughts* – укр. *марення*). На думку В. І. Карабана, необхідно вміти знаходити відповідний еквівалент у рідній мові, тим самим, розширювати знання термінів-еквівалентів [4, с. 341] Іноді виникає ситуація, коли перекладачеві доводиться самостійно створювати еквівалентні терміни. Таким чином, переклад термінології часто призводить до створення неологізмів.

Під час перекладу термінів також активно використовувався такий спосіб перекладу як транскодування (англ. *stigmatization* – укр. *стигматизація*,

англ. *serotonin*– укр. *серотонін*). Крім того, використовувався описовий переклад, особливо при перекладі термінологічних словосполучень. Наприклад, термін англ. *Racing thoughts* описує стан, коли людина не може відстежити власні думки. Його переклад на українську мову може бути складним, оскільки не існує точного еквівалента цього терміну. В даному випадку був використаний описовий переклад – укр. *політ думок*. Втім, може виникнути плутанина, оскільки таке словосполучення використовується метафорично в художній літературі. Імовірно, доречніше було б замінити *політ* на *незібраність* або *психічна незібраність*. Таким чином, з'являється точніший опис психологічного стану, що виникає при маніакальному епізоді біполярного розладу.

Таким чином, аналіз текстів науково-популярного підстилю вартий окремої уваги та детального вивчення в аспекті перекладу, а тексти галузей психології можуть слугувати цікавим матеріалом для досліджень. Особливо актуальним наразі є вивчення психологічних термінів, їх семантичних та структурних особливостей, способів перекладу. Аналізуючи способи перекладу психологічної термінології на матеріалі відео-промов TEDTalks робимо висновок про те, що прийом калькування є найуживанішим способом перекладу, особливо це стосується складних термінів та термінологічних словосполучень. Застосування словникового відповідника є найчастотнішим при перекладі простих і похідних термінів. Переклад психологічних термінів може бути непростим завданням, вимагає контекстуальної адекватності та суворого дотримання онтології поняття. Крім того, така перекладацька практика вимагає наявності відповідних фонових та предметних знань, що межують із знанням психологічної термінології в цілому.

Список використаних джерел

1. Білозерська Л. П. Термінологія та переклад. Навч. посібник для студентів філологічного напрямку підготовки. Вінниця: Нова Книга, 2010. 232 с.
2. Гумовська І. М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти: дис. канд. філол. наук: 10.02.04. Львів, 2000. 186 с.
3. Любченко М. І. Юридична термінологія: поняття, особливості, види: монографія. Харків: ТОВ «Видавництво права людини», 2015. 280 с.
4. Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. С. 315-407.

ЗАГОРОДНЯ ЛЮДМИЛА

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА, ТЕРНОПІЛЬ

НИЧКО ОКСАНА, СТЕЦЬКО ІРИНА

ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ АТРИБУТИВНИХ *OF*-ФРАЗ В АНГЛО-УКРАЇНСЬКОМУ ПЕРЕКЛАДІ

Мета нашої розвідки – дослідити та проаналізувати методи передачі експресивної функції англійської атрибутивної *of*-фрази засобами української мови під час перекладу.

На противагу синонімічному словосполученню, побудованого за схемою «прикметник + іменник», атрибутивна *of*-фраза характеризується особливим стилістичним та семантичним навантаженням. Так, *of*-структура “a woman of great beauty” не тільки характеризує певну жінку як красиву, а й імпліцитно зазначає, що краса є її характерною ознакою. Крім того, атрибутивна *of*-фраза є більш неочікуваною, стилістично яскравішою, ніж її синонім “a very beautiful woman”, який сприймається як відомий, уже готовий штамп.

Звісно, під час перекладу не завжди можливо відтворити значення вихідних експресивних одиниць у цільовому тексті. Завдання перекладача – віднайти у мові перекладу еквівалентну структуру, яка б найповніше передала стилістичне забарвлення вихідної.

Одним із прийомів перекладу англійської атрибутивної *of*-фрази українською мовою є використання родового відмінка якісної характеристики [1, с. 38]. У таких випадках у цільовому тексті зберігається граматична та семантична структури вихідної синтаксичної моделі, а також передається її стилістична функція. Наприклад: 1. “...a man of great culture and perfect manners...” [12] – «...людині високої культури і бездоганних манер...» [6, с. 8]; 2. “...it was furnished with **objects of value**” [12] – «...складалося з **речей високої цінності**» [6, с. 9].

У випадках, коли згідно з нормами української мови вживання родового якісної характеристики є неможливим, перекладачі трансформують структуру, вводячи прийменники у її склад, на кшталт, “a man of experience” – «людина із досвідом». Для прикладу: “...a beautiful country of green hills and valleys and soft-flowing rivers” [12] – «...прегарному краю серед зелених пагорбів та долин і тихоплинних річок» [6, с. 148].

Інший спосіб відтворення експресивної функції *of*-фрази полягає у трансформації англійського залежного іменника у прикметник та розміщення його у постпозиції до головного іменника у тексті перекладу, оскільки

використання постпозитивного означення надає українському висловлюванню емоційно-експресивного забарвлення [8, с. 60]. Наприклад: 1. “...*her mistress was a good woman of business... and this is borne out by the testimony of her bankers*” [9] – «...*господиня була жінка ділова... Це підтверджують і свідчення її банкірів*» [5, с. 6]; 2. “*There are women of a stupidity and brutality that is insupportable*” [11] – «*Бувають же жінки такі дурні й такі брутальні, що просто не сила їх терпіти*» [7, с.376]. Для порівняння наведемо приклад перекладу із розташування прикметника у препозиції: “*An ordinary observer would not have supposed Miss French to be a lady of means*” [9] – «*Звичайний спостерігач ніколи б не припустив, що міс Френч – багата дама*» [5, с. 5].

Поряд із частковою зміною граматичної структури англійської *of*-структури в українському перекладі простежується і часткова модифікація його лексичного наповнення. При цьому загальний зміст атрибутивної *of*-фрази зберігається у тексті перекладу, наприклад: “*She was enough of a woman of the world to realize that any man is slightly flattered by such an admission of his superiority*” [9] – «*Як жінка з великим життєвим досвідом, вона добре знала, що будь-якому чоловікові приємно відчувати свою перевагу*» [5, с. 7]. У наведеному вище прикладі синтаксична модель “*a woman of the world*” характеризує героїню оповідання як як знавця людських чеснот і вад, а також чинників, що визначають поведінку людини у певній ситуації. В українському перекладі тлумач вирішує передати це значення за допомогою словосполучення «жінка з великим життєвим досвідом».

Як відомо, в українській мові родовий присубстантивний (переважно у функції якісної характеристики, передаваної іменниковим родовим із супровідним прикметниковим елементом) може трансформуватися у предикатив, наприклад: *Дівчина незвичайної краси захопила всіх* → *Дівчина була незвичайної краси* [4, с. 14]. У зв’язку з цим, в англо-українському перекладі можна простежити трансформацію номінативної структури у висловлювання, іншими словами, простежується використання прийому поширення [2, с. 38], наприклад: 1. “...*any more than a widow of one day is helped by the knowledge that other loved husbands have died*” [11] – «...*так само, як жінку, що тільки вчора овдовіла, не втішає думка, що в інших теж умирають кохані чоловіки*» [7, с. 386]; 2. “*A war of jungle and mountain and marsh, paddy fields where you wade shoulder-high...*” [10] – «*Війна точиться в джунглях, у горах, на болотах, на затоплених рисових полях, де доводиться брести по шию у воді...*» [3, с. 18].

У деяких випадках, навпаки, простежується застосування прийому опущення, який зазвичай використовується у випадках наявності надмірних (з позиції мови перекладу) компонентів у вихідному тексті [2, с. 38], наприклад: “...*the huge majestic scenery of gorge and cliff and jungle wheeled around and stood upright below us*” [10] – «...*під нами проносились вузькі ущелини, стрімкі скелі, джунглі*» [3, с. 132].

Отже, серед прийомів перекладу англійської атрибутивної *of*-фрази українською мовою слід зазначити, насамперед, використання родового відмінка якісної характеристики; трансформування вихідної структури у синонімічні

словосполучення та вживання українського прикметника у постпозиції; використання прийому поширення, зокрема, трансформація *of*-фрази у предикативні структури. Поряд із зміною граматичної структури англійського номінативного словосполучення в українському перекладі простежується і часткова модифікація його лексичного наповнення.

Список використаних джерел

1. Богдан М. М. Значення і синтаксичні функції родового присубстантивного відмінка (безприйменникові конструкції). *Українська мова і література в школі*. 1995. № 6. С. 35-45.
2. Вахнік Г. Г. Граматичні проблеми перекладу : навч. посіб. Черкаси : ЧІТІ, 2011. 84 с.
3. Грін Г. Тихий американець. Наш резидент у Гавані / пер. з англ. І. Коваленка, П. Шарандака. Київ : Вища школа, 1984. 352 с.
4. Джура А. С. Синтаксична транспозиція відмінкових форм (на матеріалі іменникових форм родового відмінка) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Київ, 2010. 20 с.
5. Крісті А. Дельфійський оракул / пер. з англ. М. Дмитренка, Н. Дроботун, А. Євси, В. Мусієнка, О. Парунова, Ю. Романовської, М. Соколиця. Київ : Всесвіт, 1992. 224 с.
6. Моем С. На жалі бритви / пер. з англ. А. Муляра. Київ : Дніпро, 1970. 310 с.
7. Хемінгуей Е. Фієста. По кому подзвін / пер. з англ. М. Пінчевського. Київ : Вища школа, 1985. 520 с.
8. Шевченко О. Ф., Вовк О. Ф. Переклад номінативних структур типу N₁ of N₂. *Теорія і практика перекладу*. 1989. Вип. 2. С. 113 – 117.
9. Christie A. Selected Stories. URL: <https://www.pdfbooksworld.com/Agatha-Christie>(Last accessed: 30.09.2023).
10. Greene G. The Quiet American. URL: <https://books-library.net/files/books-library.online-01051948Qe8E3.pdf> (Last accessed: 30.09.2023).
11. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls. URL: <https://download.booklibrary.website/for-whom-the-bell-tolls-ernest-hemingway.pdf> (Last accessed: 30.09.2023).
12. Maugham W. S. The Razor's Edge. URL: https://www.goodreads.com/book/show/31196.The_Razor_s_Edge(Last accessed: 30.09.2023).

КРАЙНЯК ЛЮДМИЛА, БОДНАР ОЛЬГА, ДУДА ОЛЕКСАНДРА

*ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ*

СУЧАСНА НАЦІОНАЛЬНА ТЕРМІНОЛОГІЧНА СТРАТЕГІЯ В УКРАЇНІ

Об'єктом української термінографії є наукова термінологія, яка відображає багатовіковий матеріальний і духовний поступ суспільства. Виходячи з позитивного досвіду термінотворення у розвинених країнах, а також передового досвіду термінологічної вітчизняної школи, провідні українські термінознавці заклали підвалини термінологічного планування в Україні в умовах термінографічного буму, коли з'явилася велика кількість термінологічних словників. Проте, на жаль, не всі вони відповідають єдиній національній термінографічній концепції [3, с. 191].

Так, представники чернівецької термінографічної школи укладають словники, шукаючи розумний компроміс між надмірною космополітизацією, характерною для запозичених однокомпонентних термінів з одного боку, та надлишковим пуризмом німецької термінографічної школи з іншого. Серед головних засад побудови українських однокомпонентних та багатокомпонентних термінів найважливіша полягає в необхідності позбутися "полону" російського посередництва, аби механічно не повторювати помилок, характерних для російських термінів. Це викликає необхідність урахування етимології іншомовних слів, що дає можливість уникнути побудови зовнішньої форми іншомовних терміноелементів через посередництво третіх мов, головним чином англійської чи російської [1, с.19] .

Відновлення слова в його первинній формі дозволяє зберегти семантичний ряд однокорневих терміноелементів, уникаючи таким чином етимологічної паронімії, та не допустити спотворення греко-латинських коренів шляхом їхнього перелицювання на англійський чи французький лад. Виняток провідні термінознавці роблять тільки для добре засвоєних термінів (дистриб'ютер, ф'ючерсна угода та ін.), які широко вживаються в галузі ринкової економіки.

Наразі власне українські принципи стандартизації ще остаточно не розроблені, тому ми вважаємо, що укладання подібних словників сприятиме цьому процесові.

Утверджені засади розбудови української фахової термінології є загальними, позаяк багато важить чинник конкретного терміна у конкретній ситуації. Але головною метою розробки подібних принципів є, по-перше, запобігання виникненню невдалих термінів; по-друге, створення необхідного балансу між власними та запозиченими елементами. Щоб з одного боку, українська термінологія не засмічувалась незасвоєними та мало засвоєними іншомовними запозиченнями, а з іншого—щоб вона не ізолювалася штучно від

світового термінографічного співтовариства, в чому й полягає проблема співвідношення інтернаціонального та національного.

Відсутність централізованого керівництва термінологічним плануванням у сьогodнішній Україні спричиняє суперечливий характер термінографічної роботи. Вчені спостерігають принаймні три тенденції термінотворчої роботи: в одних словниках відбувається просте перекроювання відповідних російських термінів на ніби-то український лад. В інших випадках спостерігається така ж однобічна орієнтація на англійські джерела. У словниках третьої групи реанімуються традиції 20-х років минулого століття, спрямовані на крайній пуризм.

Запровадження викладання у ВНЗ усіх дисциплін українською мовою та спецкурсів із фахової мови і термінознавства актуалізувало створення галузевих навчальних словників та посібників для викладачів, студентів, учнів ліцеїв і гімназій. З 90-х рр. ХХ ст. опубліковано понад 80 навчальних перекладних і тлумачних словників, посібників з різнопрофільних дисциплін: архівістики, бухгалтерського обліку, гідрології, етносоціології, інвестування, інженерної графіки, основ підприємництва, з курсів «Гроші та кредит», «Фінансовий менеджмент» та ін. Сучасна українська термінографія має значні здобутки. За різними підрахунками, від часу видання перших термінографічних праць до сьогодні побачило світ понад 1500 словників з різних галузей знань, здебільшого перекладних і тлумачно-перекладних. Найбільше серед них – словників технічних (понад 130), правознавчих (60), біологічних (близько 70), з економіки й менеджменту (понад 50), суспільних наук (90), з інформатики та комп'ютерної техніки (27), хімії (21) та енциклопедій (близько 30) [4, с. 48].

Проте чимало з опублікованих праць словниками назвати не можна, їх видають здебільшого для внутрішніх потреб установ, навчальних закладів тощо. Значна частина таких словників укладена за авторськими уподобаннями, що можна пояснити кількома причинами: відсутністю єдиних методологічних засад та методики їх укладання, браком досвіду лексикографічної роботи багатьох укладачів, часто ігноруванням закономірностей розвитку не лише мови, а й самої галузі знання. Практика переконує, що для укладання словника одних лише професійних, вузькоспеціальних знань недостатньо, оскільки словник — багатоаспектна праця, що фіксує знання про навколишній світ, яка потребує різнобічних даних із спеціальних наук та філології загалом. Відчутні й різні тенденції в підході до укладання словників, основною з них є беззастережне відновлення термінології 20-30-х рр., спрямоване на заміну усталених у мові термінів, спільних з російською мовою, полонізмами чи германізмами.

Сучасне українське термінологічне словникарство успадкувало від своїх попередників багаті національні термінографічні традиції, примножило їх сучасною новітньою технологією, створенням нових термінографічних праць, яких за останнє двадцятиліття, опубліковано близько 800. Серед них – тлумачні, перекладні, тлумачно-перекладні, навчальні словники, довідники, енциклопедії; з'являються перші електронні видання.

Натомість є сфери знання, які чекають на свої словники, що найповніше відбивали б сучасну термінологію відповідної галузі, зокрема швацької промисловості, астрономії, археології та ін. Незважаючи на кількісне забезпечення словниками технічної галузі, суспільство потребує повного технічного перекладного словника, такого ж словника суспільних наук, правознавства, які б фіксували сучасну термінологію, уживану в науковій літературі, підручниках, юридичних документах, ЗМІ та ін. Характерною особливістю сучасної української термінографії є розширення діапазону лексикографування таких галузей знань, як інженерія доквілля, інженерна графіка і дизайн, конфесійна сфера, геральдика, дистанційне навчання та ін.

Основним завданням сучасної термінографії є систематизація та внормування терміносистем. Велика роль у цьому належить словникам, адже «лексикографічні праці різних галузей знань — це мікросвіт наукових сфер, що виражається через інтерпретацію і подає через систему своїх знань концептуальну модель світу» [2, с. 145]. Крім того, будь-який словник є матеріальною базою лінгвістичних досліджень, даючи їм систематизований, перевірений часом матеріал. Словник — це безперервний кругообіг набутих і втрачених слів.

Відтак, сучасна термінографічна стратегія в Україні полягає в розбудові українських національних терміносистем, в удосконаленні принципів термінотворчої роботи, в залученні всього світового позитивного досвіду з термінологічного планування та у остаточному відокремленні українських терміносистем від російських, зокрема, в уникненні всіх вад, які дісталися у спадок вітчизняній термінографії від російських галузевих терміносистем.

Список використаних джерел

1. Іваницький Р. В. Лексикографічні аспекти нормалізації термінів (на матеріалі німецьких, англійських, українських та російських термінологічних одиниць): автореферат дисертації... канд. філол. наук. Львів, 1995. 20 с.
2. Кияк Т. Р. Науково-технічний переклад (теоретичні та практичні аспекти). *Іноземна філологія*, 1992. Випуск 104. С. 141-150.
3. Кияк Т. Р. Проблеми української термінографії. Старі уроки в нових умовах. *Вестник Харьковского политехнического ун-та*. № 19, 1994. Випуск 1. С. 191-198.
4. Нікітіна Ф. О. Засоби структуризації інтернаціональних терміноелементів в українській науковій термінології. *Мовознавство*. № 4-5, 1996. С. 47-49.

ЛЕЩЕНКО ОЛЕНА

ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
М. КАМ'ЯНСЬКЕ

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ НОВІТНЬОЇ АНГЛОМОВНОЇ ЛЕКСИКИ ТЕМАТИКИ “BIOLOGY AND MEDICINE”

Постійний науковий розвиток, культурне збагачення суспільства та зміни в соціальному житті значною мірою впливають на те, в якому напрямку рухається наука. Ці зміни є причиною появи нових понять, реалій, чи додавання до вже існуючих слів нових значень. Розглянемо нову лексику, яка пов'язана з біологією та медициною.

Вплив, який відчувають різні науки в процесі інформаційної революції, у загальному виді відбивається неологізмом *e-Science*. Його було створено для позначення сучасного етапу розвитку наук. Особливо відчувається вплив інформаційної техніки на біологічні науки. Наприклад, неологізм *i-biology* характеризує нинішній етап розвитку біології з властивим їй широким застосуванням такої техніки, термін *bioinformatics* означає науку, що займається, головним чином, обробкою гігантського обсягу даних у рамках проблем, пов'язаних із розшифровкою генома людини (*HUMANGENOMEPROJECT*), зокрема для розробки нових ліків [1, с. 34].

У 2021-22 роках з'явилося багато нових англійських слів, які відображають події, що відбуваються у світі: поняття, що з'явилися за часів пандемії, слова, пов'язані з розумним споживанням та гендерною рівністю, явища із соціальних мереж. Ми вивчили нову лексику з британського словника Oxford English Dictionary [2], американського Merriam-Webster [3], а також списки слів-кандидатів на влучення в Cambridge Dictionary [4].

На даному етапі аналізу відібраної нами лексики ми з'ясуємо, які існують тенденції щодо тематики нових слів та проаналізуємо основні способи утворення неологізмів.

НАДАННЯ НОВОГО ЗНАЧЕННЯ. Переосмислення значень вже існуючих слів є також продуктивним способом утворення неологізмів в англійській мові. Захворювання на COVID-19 стало всесвітньою проблемою, яка внесла зміни у повсякденне та культурне життя кожної людини, а разом з цим і утворило багато неологізмів, для опису цих явищ в тому числі і в медицині.

У 2021 році слова, що визначають супротивників вакцинації, з'явилися у багатьох мовах. Восени Oxford English Dictionary офіційно закріпив слово *an anti-vaxxer* англійською. У словник додали два варіанти: повне - *an anti-vaxxer*, скорочене - *an anti-vax*. Останнє може використовуватися як прикметник.

Her parents were anti-vaxxers so they didn't want her to get a vaccine. — Батьки були антиприщепниками і не хотіли, щоб вона вакцинувалася.

The pandemic boosted the growth of various anti-vax movements. — Пандемія прискорила зростання різноманітних анти-прищепних рухів.

ТЕЛЕСКОПІЯ. Нагадаємо, що це незалежний словотворчий процес, при якому неологізм утворюється злиттям двох вже існуючих слів. При цьому основа вихідного слова може залишатись цілою або усіченою. В розглянутій нами підбірці з онлайн-словнику є наступні приклади телескопії:

Неологізм *boffice*, складений зі слів *a bed* (ліжка) та *an office* (офіс), має на увазі робоче місце, коли як офіс ви використовуєте своє ліжка. Під час пандемії слово використовували настільки часто, що укладачі Cambridge Dictionary звернули на нього увагу. А ще воно має близького родича — *a cloffice* (*a closet* + *an office*), слово перекладається як «чулан-офіс».

This year I've got used to working in my boffice. — За цей рік я звикла працювати у своєму ліжку-офісі.

НАДАННЯ НОВОГО ЗНАЧЕННЯ. Переосмислення значень вже існуючих слів є також продуктивним способом утворення неологізмів в англійській мові.

Раніше словосполучення *an essential worker* означало «критично важливий співробітник», тобто людина, без якої неможливо уявити роботу компанії. Тепер так називають тих, чия праця життєво необхідна для нормального функціонування суспільства. Насамперед до них відносять медичних працівників, поліцейських, вчителів, а також людей, які обслуговують транспортні комунікації.

My sister is an essential worker. She works in a hospital, treating COVID-patients. — Моя сестра працівник сфери життєзабезпечення. Вона працює в лікарні та лікує пацієнтів із ковідом.

СЛОВОСПОЛУЧЕННЯ. Деякі неологізми утворюються за допомогою поєднання двох або більше цілих слів у словосполучення. При цьому значення нового слова не обов'язково буде пов'язане зі значенням окремих лексичних одиниць.

Словосполучення *a long-haul flight* (довгий переліт) може бути знайоме. Саме собою слово *a long-haul* не нове, воно має на увазі людей, що літають дальніми рейсами. Проте через пандемію COVID-19 *a long-haul* набуло й медичного значення, яке у 2021 увійшло до словника Merriam-Webster. Тепер так називають людей, які довго страждають від наслідків перенесеного захворювання.

A lot of COVID 'long-haulers' are being treated by me and my colleagues. — Ми з колегами займаємося лікуванням пацієнтів, які страждають від довготривалих наслідків ковіду.

Буквальне значення *social hangover* - "соціальне похмілля". За допомогою цього виразу описують почуття втоми від виходу у світ, яке відчуває людина, яка довгий час просиділа в ізоляції.

I've worked from home since beginning of the pandemic, and now I have to get back to the office. Do you know how to minimise social hangover? — Я працював із дому з самого початку пандемії, а тепер мушу повернутися в офіс. Ти не знаєш, як мінімізувати соціальне похмілля?

Vitamin S - за літерою S ховається *social contact* (соціальний контакт). Соціальна ізоляція змусила людей усвідомити, що спілкування так само важливе для їхнього ментального здоров'я, як і вітаміни для здоров'я тіла. Цей сленговий вираз полюбився носіям мови, його навіть можна зустріти у деяких наукових та науково-популярних статтях з психології. Однак невідомо, чи затримається евфемізм у мові, словники поки що не поспішають включати його до своїх баз.

I've experienced a huge lack of vitamin S during the lockdown this year. — Цього року під час локдауну я зазнала величезної нестачі вітаміну S.

СЛОВОСКЛАДАННЯ. Поєднання двох або більше слів в одну лексичну одиницю.

The panpanic - слово, складене з *pandemic* (пандемія) та *panic* (паніка). Воно має на увазі сильний страх, що охоплює людину під час пандемії COVID-19. *The panpanic* штовхає людей на необдумані вчинки, змушує поводитися нерозумно і вірити у страшні сценарії та теорії змови. *The panpanic* — настільки важливе для сучасної культури явище, що знайшло свій відбиток у мові, хоч і не потрапило у словники.

The panpanic around me is wearing me down. I think I need to have a rest somewhere in a quiet place. — Вся це пандемічна паніка навколо вимотує мене. Думаю, мені треба відпочити десь у спокійному місці.

Переклад неологізмів є дуже складною задачею, яка вимагає від перекладача знання не тільки мови, а й культурних особливостей країни в якій цей неологізм з'явився. Вибір стратегії перекладу для кожного окремого неологізму є унікальним, в залежності від контексту, але основне правило яким ми керувались при перекладі це передати значення неологізму якомога стисліше, при цьому не порушуючи зміст закладений в оригінал.

Отже, за способом творення новітніх слів вдалось виділити наступні групи неологізмів: телескопія; надання нового значення; словоскладання; утворення нових словосполучень; аббревіатури та скорочення. Найбільш популярним способом творення є словосполучення, оскільки таким чином легко утворити нові слова, за вже існуючими, схожими конструкціями. А найменш популярними є аббревіація та скорочення, на зміну яким прийшов метод телескопії.

Список використаних джерел

1. Зацний Ю.А. Сучасний англomовний світ і збагачення словникового складу. Львів: ПАІС, 2007. 228 с.
2. Oxford English Dictionary. Retrieved 13 November 2021 веб-сайт URL: <https://www.oed.com> (дата звернення 20.12.2021).
3. Merriam-Webster Dictionary". *Encyclopædia Britannica Online*. 2021. Retrieved June 24, 2021: веб-сайт URL: <https://en.org>. Merriam-Webster (дата звернення 12.09.2021).
4. Cambridge Dictionary. Retrieved 15 October 2021: веб-сайт URL: <https://dictionary.cambridge.org>. (дата звернення 22.12.2021).

ТАРНАВСЬКА МАРИНА

*ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА, м. КРОПИВНИЦЬКИЙ*

ПІДТЕКСТ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ: ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТА ПЕРЕКЛАД

Пропоновані тези мають на меті узагальнити ідеї щодо імпліцитності високохудожнього тексту, а також можливостей його адекватної інтерпретації під час перекладу.

Очевидно, що будь-який літературний текст високої художньої цінності наділений здатністю чинити значний емоційний вплив на свого реципієнта. Це відбувається, не в останню чергу, за допомогою та завдяки глибині, закладеної автором у такий текст. Під глибинністю тексту розуміємо передовсім багатшаровість смислів, що вкладені у художній текст, а також активність мисленнєвої діяльності, яка відбувається у процесі осягнення смислів тексту читачем. Отже, можемо з упевненістю сказати, що будь-який літературний твір високої художньої якості наділений ти чи іншим видом підтексту. Також вірним вважаємо і протилежне: якщо художній твір містить імпліцитні смисли, значить його художня цінність є надзвичайно високою.

Необхідним аспектом дослідження підтекстових смислів художнього твору є способи їх творення, а також їх адекватна (наскільки це можливо) інтерпретація. Такий інтерпретаційний аналіз має важливу роль не лише з точки зору повноти та адекватності розуміння художнього тексту, виявлення його унікальності та місця у загальній парадигмі автора та літератури загалом. Вирішальне значення аналіз підтексту художнього твору має для перекладу, адже не можна говорити про адекватність перекладеного художнього тексту, в якому не взятий до уваги, не інтерпретований, та певним чином не відтворений, імпліцитний смисл.

На цьому етапі дослідження художнього підтексту постає нова проблема – проблема визначення цього майже неловимого шару твору. Попри те що підтекст, явище комплексне, неоднорідне та нестандартне (воно важко піддається простим дефініціям), його ідентифікація та аналіз уявляються цілком можливими. Оскільки художній текст – це системне утворення, де кожен елемент має своє місце і призначення і тісно пов'язаний з іншими елементами твору, а прихований смисл – невід'ємна частина тексту, яка підпорядковується тим самим правилам, можна стверджувати, що існують механізми створення підтексту, а також закони, за якими цей підтекст функціонує (звичайно, з певними винятками) [4, с. 177-182].

Головним принципом творення та функціонування імпліцитних смислів художнього твору, отже, вважаємо системність. Для підтексту вона виявляється насамперед у тому, що його створює цілий комплекс художніх засобів, спрямованих або на вибудову додаткових смислових відтінків основної ідеї

твору, або ж на створення самостійних підтекстів, які можуть як підсилювати лейтмотив художнього твору, так і дисонувати з ним [2, с. 253-255]. Такі художні засоби, як правило, «розкидані» по тексті і вибудовують так звані «асоціативні сітки» - натяки, півтони, віддалені асоціації, які, завдяки постійним повторам, об'єднуються у свідомості реципієнта у більш відчутні смисли. Часто це навіть не смисли або ідеї, а настрої, емоційні стани, які допомагають глибше зрозуміти основну ідею тексту або ж відкрити нові, на перший погляд відсутні на поверхні твору. Асоціативні сітки можуть об'єднуватися у потужні смислові вектори, здатні активізувати сприйняття реципієнтом художнього тексту, змусити його замислитися над тим, що у тексті сказано непрямо, а значить спонукати до прочитання підтексту [5, с. 625-628]. Іншим ефективним способом творення прихованих смислів є художня деталь. І хоча найчастіше художня деталь не створює підтекст сама по собі, а об'єднується з різноманітними повторами та сугестивною лексикою (у такому разі вона здатна перетворюватися на символ), вона є одним з найефективніших способів ідентифікації імпліцитного смислу, оскільки часто слугує «відправним пунктом» побудови прихованих планів твору.

Цікаво, що існують також механізми створення прихованих смислів, що засновані на структурі, а не на лексико-граматичних засобах. Так, наприклад, принцип контрасту та «принцип айсбергу» у діалогах, недомовленість, незакінченість або «принцип загадки» - все це приклади композиційної побудови прихованих смислів, які ефективно стимулюють увагу та мислення читача, спрямовуючи їх «вглиб» тексту [3, с. 7-12].

Наостанок важливо згадати і той факт, що часто наближення до авторського розуміння підтексту є неможливим без урахування інтертекстуальних зв'язків. «Інтертекстуальність» прочитання імпліцитних смислів допомагає краще зрозуміти ідеї, закладені у підтекст, оскільки саме інтертекст поглиблює та деталізує його. Необхідно також володіти базовими знаннями та біографічними даними про письменника, інакше зусилля глибоко проникнути в імпліцитну площину художніх творів можуть виявитися марними. [1, с. 53-74].

Безперечно, перелічені художні засоби творення підтекстових смислів є некінцевими, проте вважаємо за потрібне підкреслити думку про те, що типові механізми побудови підтексту існують, до певної міри вони піддаються ідентифікації та вивченню, а їх розуміння є ключовим не лише для повноти інтерпретації художніх текстів, а й для підвищення адекватності перекладу таких текстів. Тому детальне вивчення різних типів генерування прихованих смислів, їх функціонування вбачаємо перспективним завданням для майбутніх досліджень.

Список використаних джерел

1. Allen G. Intertextuality. New York: Routledge, 2000. 238p.
2. Gutt E. A. Implicit Information in Literary Translation. A Relevance-Theoretic Perspective. *Target*. 1997. Issue 8:2. P. 239-256.

3. Seger L. *Writing Subtext: What Lies Beneath*. Studio City, CA: Michael Wiese Production (2nd ed.). 2017. 190 p.
4. Tarnavska M. *Subtext Generation: Mechanics and Perception*. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. Кіровоград, 2017. №154. С. 177–182.
5. Tarnavska M. *Literary Subtext Interpretation: the Power of Suggestion*. *Наукові записки. Серія «Філологічні науки (мовознавство)»*. Кропивницький, 2020. №187. С. 623–628.

ЮРЧИШИН ТЕТЯНА

*ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ДІЛОВИХ ЛИСТІВ З ПОЛЬСЬКОЇ МОВИ У СФЕРІ БІЗНЕС-КОМУНІКАЦІЙ

Бізнес-комунікації як невід’ємна частина людської діяльності стає об’єктом чисельних досліджень. Успіх усіх міжнародних бізнес-проектів залежить не тільки від професійних основ діяльності, але й від комунікативної компетенції, яка реалізується у здатності користуватися мовними засобами для встановлення мовленнєвого контакту, його підтримки та впливу на адресата з метою досягнення комунікативних цілей.

Переклад ділової кореспонденції – це тривалий і складний процес, який потребує відповідної компетенції. Вона ґрунтується не лише на знанні рідної та іноземної мов, але й на глибокому розумінні лексико-граматичних та стилістичних особливостей текстів офіційно-ділового стилю.

Загалом ділові листи повинні відзначатися ввічливістю й точністю, тобто демонструвати невід’ємні риси ділової кореспонденції. Переклад листів зазначеного виду повністю орієнтований на передавання змісту, тобто носить інформативний характер. З огляду на це, перекладач часто використовує дослівний переклад ділових листів, адже вільне тлумачення є неприпустимим.

Практика перекладу з української мови на польську і навпаки засвідчує, що переклад ділової кореспонденції передбачає урахування особливостей лексико-граматичної структури обох мов та спричиняє ряд труднощів, які необхідно долати перекладачеві [1, с. 97].

Розв’язання цих проблем досягається умінням правильно проводити різні перекладацькі трансформації, які допомагають зробити тексти оригіналу та перекладу відповідними один до одного. Специфіка перекладу ділової кореспонденції визначається не лише мовними особливостями, властивими офіційно-діловому стилю обох мов, але й головним чином тим, як співвідносяться ці особливості між собою, наскільки збігаються стилістичні характеристики мови оригіналу і мови перекладу [3, с. 206]. Якщо ж певна особливість притаманна тільки одній із мов, то під час перекладу відбувається

своєрідна стилістична адаптація: специфічні засоби викладу в мові-джерелі замінюються мовними засобами, властивими мові-реципієнтові.

Характерною рисою польського ділового листа є вживання стандартизованих кліше, які мають прагматичну спрямованість та забезпечують реалізацію категорії ділової ввічливості: *Oczekując na odpowiedź, pozostajemy z poważaniem - Чекаємо на Вашу відповідь. З повагою...*; *Oczekując na odpowiedź, przesyłamy pozdrowienia - В очікуванні швидкої відповіді та з найкращими побажаннями*; *W nawiązaniu do Państwa zapytania z dnia /data/, informujemy, że... - У відповідь на Ваш запит від /дата/ повідомляємо, що...*

Загалом стереотипні кліше, які є компонентами семантичної структури ділових листів, можна згрупувати за тематичною ознакою: 1) замовлення; 2) пропозиція; 3) претензія, скарга; 4) запит; 5) повідомлення; 6) вибачення; 7) прохання. Існування в українській мові подібних груп висловлювань значно полегшує їх переклад українською мовою з польської. Розглянемо кожну групу:

1) замовлення: *Uprzejmie prosimy o sprzedaż nam następujących pozycji /nazwa i ilość/. Towar wraz z fakturą prosimy przelać pod adres... [4, с. 136] – Щиро просимо продати нам наступні позиції /назва та кількість/. Товар разом із фактурою просимо надіслати на адресу...*

2) пропозиція: *W nawiązaniu do Państwa zapytania z dnia /data/ mamy przyjemność przedłożyć naszą ofertę na /nazwa towaru/ [4, с. 137] – У відповідь на Ваш запит від /дата/ із задоволенням подаємо Вам нашу пропозицію щодо /назва товару/*

3) претензія, скарга: *Z przykrością stwierdzamy, że towary dostarczone nam przez Was na nasze zamówienie z dnia /data/ nie odpowiadają partii próbnej, na podstawie której zostało złożone zamówienie. Prosimy o wyjaśnienie i zaproponowanie nam rozwiązania w powyższej sprawie [4, с. 167] – Ми з прикрістю повідомляємо, що надіслані Вами товари за нашим замовленням від /дата/ не відповідають пробній партії, на основі якої здійснено замовлення. Просимо усе з'ясувати і запропонувати вирішення цієї проблеми;*

4) запит: *Prosimy o przesłanie nam cenników i katalogów oraz podanie szczegółów, żniżek i rodzaju opakowania [4, с. 57] – Просимо надіслати нам прейскурати і каталоги, а також детальну інформацію щодо знижок і видів упаковок;*

5) повідомлення: *Z przykrością informujemy, że nie możemy przyjechać zgodnie z uprzednimi uzgodnieniami w dniu.../data/ [4, с. 51] – З прикрістю повідомляємо, що не маємо змоги приїхати /дата/ згідно попередніх домовленостей;*

6) вибачення: *Proszę przyjąć przeprosiny i zapewnienie, że chciałbym zobaczyć się z Państwem osobiście w najbliższej przyszłości [4, с. 51] – Перепрошую і запевняю, що хотів би з Вами зустрітися особисто у найближчому майбутньому; *Przepraszamy za związane z tym kłopoty – Перепрошуємо за пов'язані з цим проблеми;**

7) прохання: *Bylibyśmy wdzięczni, gdybyście potwierdzili Państwo Waszą obecność – Будемо вдячні, якщо Ви підтвердите свою присутність; Prosimy o*

przesłanie nam kilku próbek, abyśmy mogli właściwie ocenić Wasze towary [4, с. 49] – *Просимо надіслати нам зразки Вашої продукції, щоб ми могли належним чином оцінити Ваші товари.*

У галузі офіційно-ділового перекладу польська і українська мови прагнуть до чіткості й суворості викладу. Перекладач повинен повністю й точно передати думку автора, надати їй форму, властиву українському чи польському спеціальному тексту.

Не менш важливими є знання пунктуації та специфіки перекладу листових штампів. Дотримання тих чи інших норм, зокрема й в офіційно-діловому стилі, допоможе перекладачеві розв'язувати складні проблеми ділового спілкування.

Ініціали або скорочення імен – ще одна складність, яку можна зустріти при перекладі ділової кореспонденції. Зазвичай ініціали подаються у текстах після того, як попередньо вже було подано повне ім'я [5, с. 112]. Однак, іноді вони подаються без попередньої розшифровки. Передача більшості ініціалів не становить труднощів, тому що вони мають однозначні українські відповідники: prof. I. Nowak – проф. І. Новак.

Дуже часто при перекладі ділової кореспонденції перекладачеві доводиться зустрічатися з абрєвіатурами та скороченнями. Поширений спосіб перекладу скорочень – це його переклад відповідною повною формою слова або словосполучення: *wg (według) – згідно; tj. (to jest) – тобто; m. inn. (między innymi) – між іншим*. Повна форма абрєвіатур перекладається якомога точніше при використанні такої лексичної трансформації як калькування [2, с. 83], так, щоб з відповідної форми перекладу можна було б утворити скорочення: *BIG (Bank Inicjatyw Gospodarczych) – Банк господарських ініціатив (БГІ); WIG (Warszawski Indeks Gieldowy) – Варшавський Біржовий Індекс (ББІ)*.

Таким чином, процес перекладу ділової кореспонденції є певним випробовуванням для перекладача і не обмежується знанням іноземних мов, а передбачає високий рівень його перекладацької та референційної компетенції, що становить основу діяльності перекладача.

Перспективним є розгляд польського та українського ділових листів у комунікативно-прагматичному та когнітивному аспектах.

Список використаних джерел

1. Драбов Н.Ю. Особливості перекладу ділових листів. *Сучасні дослідження з іноземної філології*. Ужгород, 2013. Вип. 11. С. 97-102.
2. Масальський В. Теорія і практика перекладу ділової документації : навч.-метод. посібн. Донецьк : Бізнес центр ДонНУ, 2006. 142 с.
3. Чепурна М.А. Особливості перекладу ділових листів. *Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету*. Кривий Ріг, 2015. Вип. 12. С. 204-210.
4. Kienzler I. Korespondencja handlowo-prawnicza w języku polskim. *Wzory pism, umów i innych dokumentów*. Gdynia : IVAX, 2012. 208 str.

5. Pisarska A. Współczesne tendencje przekładoznawcze. Poznań : Wydawnictwo Naukowe UAM, 1996. 229 str.

BYTSCHOK ALLA

WESTUKRAINISCHE NATIONALUNIVERSITÄT, TERNOPIL

SPRACHE ALS KOMMUNIKATIONSINSTRUMENT

Einleitung. Die Sprache als Kommunikationsinstrument ist ein Zeichensystem, das logisch-grammatisch beschrieben werden kann. Auch die einzelnen Sprachzeichen sind analysierbar, ihr Inhalt kann in Merkmale zerlegt werden. Die allen Menschen eigene Vernunft legt das Vorhandensein außereinzelsprachlicher Universalien nahe. Im Hinblick auf dieses „tertium comparationis“ sind alle Texte prinzipiell übersetzbar. Das Übersetzen ist im Modell eine Koordination ausgangssprachlicher und zielsprachlicher Zeichen zu demselben Gemeinten.

Aktualität. Eine ganz andere Ausgangssituation für das Übersetzen ergibt sich, wenn man die Sprache nicht als eine Kraft ansieht, die ein Weltbild muttersprachlich determiniert, sondern als kommunikatives Instrument mit der Funktion, den Gedanken Ausdruck zu verleihen, wenn es also weniger auf die verschiedenartigen Formen des Ausdrucks als vielmehr auf die gemeinsamen Inhalte ankommt. Zwar haben sich die Einzelsprachen der Erde je nach Umständen ganz verschiedenartig herausgebildet, weshalb die Notwendigkeit des Übersetzens besteht, doch sind aufgrund der gleichen biologischen Ausstattung aller Menschen hinsichtlich ihrer Sprachfähigkeit die Grundstrukturen des sprachlichen Umgangs mit der Welt überall ähnlich, und es wurden bisher keine „irregulären Sprachen“ gefunden.

Das Ziel der Forschung ist, Sprache als Kommunikationsinstrument zu untersuchen. Dabei wird die allen Menschen eigene Vernunft als eine Quelle der Erkenntnis angenommen. Dieses Universalitätsaxiom der Vernunft bewirkt eine überindividuelle Geltung der Sprache, weil diese aufgrund ihrer natürlichen Transparenz für die Vernunft selbst auch vernünftig und allgemein sein muss. Die dem Zeitalter der Aufklärung eigene Vorstellung allgemeiner logischer Formen, die womöglich allen Sprachen zugrunde liegen, legt das Konzept einer vernunftbasierten Universalsprache nahe. Diese Bedeutung wurde im Mittelalter der lateinischen Sprache beigemessen, und deren Vorrangstellung zunächst in Kirchenkreisen wurde dann auch auf die Wissenschaften der frühen Neuzeit übertragen. Latein war bis ins 16./17. Jh. die internationale Wissenschaftssprache. Rene DESCARTES hat sich mit dem Projekt einer „Universalsprache“ als künstlicher Weltsprache beschäftigt.

Die im Geiste des französischen Rationalismus 1660 verfasste „Grammatik von Port-Royal“ basiert auf dem Konzept allgemeiner logischer Formen. Diese allgemeine und theoretisch-kritische Grammatik von A. ARNAULD und E. LANCELOT versuchte auf der Basis von Griechisch, Latein und Französisch Kategorien zu entwickeln, die für alle Sprachen Gültigkeit haben. Die Sprache ist bestimmt von ihrer

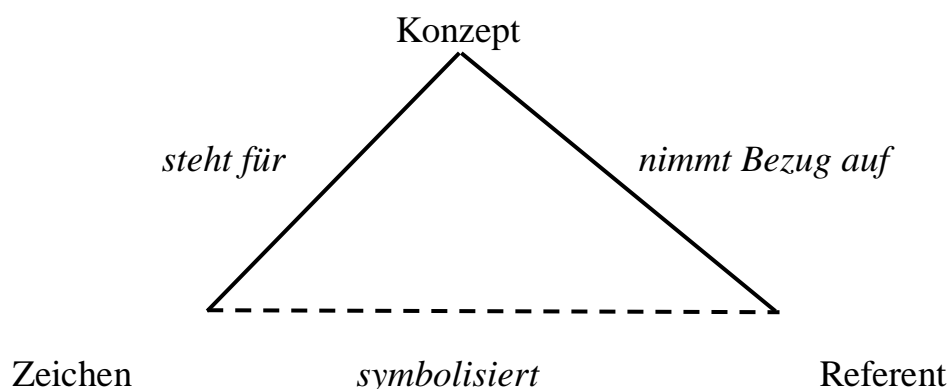
instrumentalen Funktion, den Gedanken Ausdruck zu geben. Sie ist ein Zeichensystem, das so aufgebaut ist, wie es diesem Zweck am meisten entspricht.

Aufgabe: Zeichentheorien und Funktionen der Sprache zu untersuchen. Die logische Betrachtung der Sprache als ein Zeichensystem hat in unserem Jahrhundert die moderne Sprachwissenschaft hervorgebracht. Als systematische Beschreibung einzelner Sprachen gewinnt sie ihren Gegenstand nur mittelbar aus der Abstraktion der empirisch beobachtbaren Sprachäußerungen. Weichensteller war hier Ferdinand de SAUSSURES Cours de linguistique generale (1916). Forschungsgegenstand war für ihn nicht die menschliche Rede in ihrer Gesamtheit (langage), denn die erschien ihm als „ein wirrer Haufe verschiedenartiger Dinge, die unter sich durch kein Band verknüpft sind“.

Er unterschied zwei Ebenen der Betrachtung: Objekt der Sprachwissenschaft ist das Sprachsystem (langue) als abstraktes Inventar von Sprachzeichen und grammatischem Regelsystem zu deren Verknüpfung, das als soziales Faktum den Individuen zur Verfügung steht. Empirisch beobachtbar sind allerdings nur die tatsächlichen Sprachäußerungen, die Rede (parole). Es entstanden einige Grundbegriffe, die seither in der Sprachwissenschaft ständig wiederkehren, und auch viele Übersetzungstheorien verwenden sie oder berufen sich darauf. Um eine Verständnisbasis zu schaffen, werden sie im Folgenden kurz skizziert.

Bei der wissenschaftlichen Beschreibung von Sprache lassen sich verschiedene Perspektiven anwenden, und entsprechend sind auch die Ergebnisse verschieden. Zunächst kann man nach der Beschaffenheit der Wörter fragen. Die Wörter einer Sprache sind Zeichen, die sich auf einen Gegenstand oder Sachverhalt in der realen Welt beziehen. Nach SAUSSURE besteht jedes Sprachzeichen aus den zwei Aspekten Ausdruck/Inhalt, also aus einem materiellen (lautlich oder graphisch realisierten) Zeichenkörper oder Signifikanten (signifiant) und dem Zeicheninhalt, dem begrifflichen Konzept als Signifikat (signifie). Die Verbindung eines Lautbildes mit einer Vorstellung ist untrennbar – wie Vorder- und Rückseite eines Blatts Papier. Dieses statische Modell geht von der stabilen Zusammengehörigkeit einer Benennung und einer Inhaltsvorstellung aus, weshalb eine Auflösung dieser Verbindung den Zeichencharakter zerstören würde.

Präzisiert wurde die Bedeutung eines Zeichens andererseits mit Blick auf die Kommunikationssituation durch das semiotische Dreieck von OGDEN/RICHARDS von 1923. Ein Zeichen (Signifikant, Wort) in seiner Gestalt symbolisiert den außersprachlichen Referenten (Wirklichkeit, Gemeintes) nur indirekt über das Konzept (Bedeutung, Signifikat) der gedanklichen Vorstellung als dem Zeicheninhalt [1, S. 39]:

Sprachliche Ausdrücke lassen sich also nur über ihr begriffliches Konzept, ihre Bedeutung, auf die Wirklichkeit beziehen (Sprache als Kommunikationsinstrument); sie gewähren keinen direkten Zugang zu den Sachen selbst. Nach diesem dynamischen, einen Prozess darstellenden Modell lässt sich die Bedeutung eines Zeichens – anders als bei SAUSSURE – nur erfassen, wenn es von einem Sprecher benutzt wird, um damit auf einen Gegenstand der außersprachlichen Wirklichkeit hinzuweisen (Bezeichnungsfunktion). Die Zuordnung vom Zeichen zum Gemeinten geschieht erst durch den Zeichenbenutzer (Sprecher mit Gedanken), was durch die unterbrochene Linie im Modell graphisch dargestellt wird.

Und auch für den Hörer steht das Zeichen nicht einfach statisch „für etwas“, sondern es ist eine Bezugsgröße: Erst durch Erkennen und Verstehen (Interpretation) der in ihm wirksamen Relationen wird das Sprachzeichen vom Empfänger konstituiert und gewinnt „Bedeutung“: „Nichts ist ein Zeichen, wenn es nicht als Zeichen interpretiert wird“.

Fazit. Eine grundlegende Eigenschaft sprachlicher Zeichen ist deren Arbitrarität: Zwischen dem Bezeichnenden (Signifikant, Zeichen, Symbol) und dem Bezeichneten (Signifikat, Begriff, Gedanke) besteht eine beliebige, nicht naturnotwendige oder abbildende, sondern konventionell festgelegte Beziehung.

Literaturverzeichnis

1. Stolze R. Übersetzungstheorien. Verlag GmbH + Go.KG. Dischingerweg 5. D-72070 Tübingen, 2008. 286 S.

HUMOVSKA IRYNA

WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY, TERNOPIL

SPECIFIC TERMINOLOGY TRANSLATION IN BUSINESS COMMUNICATIONS

Specific terminology in business is essential for clear and effective communication, but it can also be challenging to translate accurately. This work

explores the challenges of interpreting specific terminology in business communication and discusses strategies for overcoming them.

Business communication is often highly specialized, and translators must have a deep understanding of the specific terminology used in the relevant industry in order to produce accurate translations. This can be a challenge, especially for those who are not specialized in business translation. One of the biggest challenges in specific terminology translating is that it can be difficult to find equivalent terms in the target language. This is especially true for new and emerging technologies, as well as for terms that are specific to a particular culture or region.

Another challenge is that the meaning of specific terminology can vary depending on the context in which it is used. For example, the term "*market share*" has a different meaning in the context of finance than it does in the context of marketing. Translators must be able to understand the context of the text in order to choose the correct equivalent terms.

Despite the challenges, there are a number of strategies that translators can use to overcome them. One important one is to research the specific terminology used in the relevant industry and culture. This can be done by reading industry publications, attending conferences, and speaking with experts in the field. Another important strategy is to use translation resources such as glossaries and dictionaries. Glossaries are specialized dictionaries that contain lists of terms and their definitions. Dictionaries can also be helpful, but it is important to choose dictionaries that are specifically designed for business translation.

Any organization needs business communication since it facilitates the sharing of ideas and information amongst many stakeholders. But in the globalized corporate world of today, companies need to interact with individuals who speak different languages. Because of this, translating specific words, especially legal terms, has become essential to commercial communications. Misunderstandings resulting from inaccurate translations of specific phrases may give rise to legal conflicts and consequential damages. Translation of legal terminology is also required in order to abide by regional laws and ordinances. For instance, in order to adhere to local rules, a business operating abroad must make sure that all of its contracts and agreements are appropriately translated into the local language.

Translation of specific phrases is important for international trade since it makes communication between parties from other nations easier. It facilitates the development of positive relationships and trust between the parties.

For many years, certain facets of word meanings — specifically, the use of a terminological unit in a particular context — have grown in popularity. There are numerous variations of it presented by linguists both domestically and internationally.

It is often known that the word is a complex phenomenon with aspects related to the mind, body, and social domains. It is a unit of language that serves as the primary means of conveying meaning and is made up of one or more uttered sounds or their written equivalent. The subject and the concept need to be named in order for them to be included in the language's semantic system. The relationships with which a word enters the language will be evident if we define its meaning as a connection between

the reflection of the word's physical side and the reflection of the object: denotative (word — object), signifier (word — concept), and structural (one word — another word).

Furthermore, many scientific works are devoted to translation, semanticization, and semantic evolution. They are the research papers of the following linguists: T.Kyiak, O.Balatska, O.Kuts, L.Cherednyk, O.Snihovska, L.Kozub, M.Huzynets, T.Blizniuk, etc. T. Kiyak analyzes the functions and translation of terms in professional texts. The Ukrainian linguist investigates the peculiarities and classification of the vocabulary of specialized texts, distinguishes the regularities of specialized texts construction as well as divides specialized languages. Kyiak also notes that such texts differ on the textual and terminological levels [4]. O. Snihovska analyzes the peculiarities of the translation of English economic multicomponent terms [6]. Important interpretation aspects are explored by M. Huzynets and L. Kozub in their work on the specificity of terms translation in the context of agricultural industry [3].

Moreover, the study of legal and economic terminology takes place within the framework of structural and semantic analysis, within the context of the pertinent discourse system, where economic terminology is used in legal discourse and legal terminology in economic discourse. Both the semantic field of legal terminology and the issue of how legal terminology functions in economic discourses are currently under the investigation.

To sum up, translating specific terminology is an essential part of business communication. To prevent miscommunication, adhere to local laws and regulations, and promote easy communication between parties from various countries, accurate translations of legal terms are essential. However, due to cultural differences and the complexity of legal language, translating special terms can be difficult. As a result, businesses ought to engage qualified translators with knowledge of specific terminology.

References

1. Абабілова Н.М., Білокамінська В.Л. Особливості перекладу термінів українською мовою. *«Молодий вчений»*. № 2 (17). 2015. С.126-128.
2. Балацька О.Л., Куц О.В., Педашев С.А. Особливості англо-українського перекладу багатокомпонентних термінів: лексичні трансформації. *«Молодий вчений»*. № 5.1 (69.1). 2019. С.14-17.
3. Гузинець М., Козуб Л. Специфіка перекладу термінів в підмові аграрної галузі. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»* (Вип.55). 2015. С.73-74.
4. Кияк Т.Р. Функції та переклад термінів у фахових текстах. *Вісн. Житомир. держ. ун-ту ім. І. Франка*. Вип. 32. 2007. С. 104-108.
5. Овчаренко В. М. Структура і семантика науково-технічного терміна. Харків, 1968. 72 с.
6. Сніговська О.В. Особливості перекладу англійських і новогрецьких економічних багатокомпонентних термінів. *Наукові записки Національного*

KUZIV MARIIA, PANYCHOK TETIANA

WESTUKRAINISCHE NATIONALUNIVERSITÄT, TERNOPIL

**INTERKULTURELLE KOMMUNIKATION IM KONTEXT DER
ÜBERSETZUNGSWISSENSCHAFT**

Die moderne Welt basiert auf einer tiefen Interaktion zwischen verschiedenen Kulturen und Nationen, die einen hohen Grad an interkulturellem Verständnis und Kommunikation erfordert. In diesem Kontext spielt die interkulturelle Kommunikation eine äußerst wichtige Rolle, und Übersetzungswissenschaft ist ein Schlüsselwerkzeug, das hilft, Sprach- und Kulturschranken zu überwinden.

In der heutigen globalisierten Welt und mit dem zunehmenden internationalen Kontakt zwischen verschiedenen Kulturen und Nationen wächst die Notwendigkeit effektiver interkultureller Kommunikation. Dies betrifft nicht nur wirtschaftliche und politische Beziehungen, sondern auch den kulturellen Austausch, die Bildung, wissenschaftliche Zusammenarbeit und viele andere Lebensbereiche. Die Zunahme der Zahl von Migranten und Diasporas in verschiedenen Ländern erfordert die Interaktion zwischen verschiedenen Kulturen im täglichen Leben, im Gesundheitswesen, in der Bildung, bei sozialen Dienstleistungen und vielen anderen Aspekten. Übersetzung und interkulturelle Kommunikation werden entscheidend für die Integration von Migranten und die Bewahrung der soziokulturellen Vielfalt. [3].

Das Internet und Kommunikationstechnologien ermöglichen es Menschen auf der ganzen Welt, mit Personen aus verschiedenen Kulturen zu kommunizieren und Inhalte aus verschiedenen Kulturen zu konsumieren. Dies schafft eine Nachfrage nach Übersetzungen und Lokalisierung von Inhalten, die den Anforderungen spezifischer Zielgruppen entsprechen.

Interkulturelle Kommunikation ist ein Prozess der Interaktion zwischen Personen, Gruppen oder Organisationen aus verschiedenen Kulturen, der den Austausch von Informationen, Ideen, Werten, Wahrnehmungen und Auffassungen durch sprachliche und nicht-sprachliche Kanäle umfasst. Dieser Prozess zielt darauf ab, gegenseitiges Verständnis und Interaktion zwischen Vertretern verschiedener Kulturen zu erreichen. Die Komponenten interkultureller Kommunikation umfassen Sprache, die das Hauptmittel zur Übermittlung von Informationen ist, sowie nicht-verbale Kommunikation wie Gesten, Mimik, Tonfall und andere Ausdrucksmittel. Ein wichtiger Aspekt ist das Verständnis kultureller Kontexte, da verschiedene Kulturen unterschiedliche Ansichten zur Welt, Werte und Verhaltensnormen haben können. Dies kann sich auf die Art und Weise auswirken, wie Gedanken ausgedrückt und in der Kommunikation interagiert wird [5].

Übersetzung dient als entscheidende Brücke zwischen zwei Kulturen und ermöglicht es Vertretern verschiedener Gemeinschaften, miteinander zu kommunizieren und sich zu verstehen. Übersetzung umfasst mehr als nur die Übertragung des sprachlichen Inhalts. Sie sollte kulturelle Besonderheiten, soziokulturellen Kontext, Nuancen der Ausdrucksweise und die Struktur der Sprache berücksichtigen. Übersetzer müssen verstehen, dass ein bestimmter Ausdruck oder Begriff in einer Kultur möglicherweise keine genaue Entsprechung in einer anderen hat, und sie müssen einen besseren Weg finden, diese Informationen zu übermitteln.

Bei der Übersetzung ist es wichtig, nicht nur linguistische Aspekte zu untersuchen, sondern auch die Kultur und die Spezifik der Zielgruppe sorgfältig zu studieren. Die Verwendung eines falschen Ausdrucks oder Gestus kann zu Missverständnissen oder sogar beleidigenden Situationen führen. Daher müssen Übersetzer offen sein für das Studium verschiedener Kulturen, Unterschiede im Denken und Ausdrucksweisen [2].

Darüber hinaus, in der heutigen Welt, in der das Internet und Technologien die internationale Kommunikation sehr zugänglich machen, wird Übersetzung zu einem Schlüsselwerkzeug für die Lokalisierung von Webinhalten, Software, Multimedia-Produkten und anderem Material für verschiedene Zielgruppen. Dies erfordert ein hohes Maß an Professionalität und Verständnis sowohl kultureller als auch technischer Aspekte [4].

Übersetzer, die in der interkulturellen Kommunikation arbeiten, stehen vor zahlreichen Herausforderungen und Aufgaben. Eine der Hauptaufgaben besteht darin, Texte von einer Sprache in eine andere zu übertragen, wobei der maximale Inhalt und die Struktur erhalten bleiben sollen. Dies ist jedoch nicht die einzige Aufgabe eines Übersetzers. Es ist auch wichtig, kulturelle Unterschiede zu berücksichtigen, die die Wahrnehmung des Textes oder die Klarheit seiner Übertragung beeinflussen können. Eine Herausforderung entsteht, wenn es keine direkte Entsprechung für einen bestimmten Ausdruck oder Begriff in der Ausgangssprache gibt, und der Übersetzer einen optimalen Weg zur Übermittlung dieser Informationen finden muss. Eine weitere Problematik sind sprachliche Unterschiede wie lexikalische und grammatikalische Besonderheiten. Übersetzer müssen die Unterschiede in der Satzstruktur, im Wortschatz und in den Sprachkonstruktionen zwischen verschiedenen Sprachen berücksichtigen. Dies kann die Lesbarkeit des Textes beeinflussen und eine Anpassung der Übersetzung an die Zielgruppe erfordern [1].

Darüber hinaus müssen Übersetzer sich der kulturellen Unterschiede in den Kommunikationsansätzen bewusst sein. Kultur beeinflusst die Art und Weise, wie Gedanken ausgedrückt werden, die Höflichkeitsnormen, Gesten und Mimik, die in verschiedenen Kulturen unterschiedlich sein können. Daher sollten Übersetzer ein tiefes Verständnis sowohl der Kultur der Ausgangssprache als auch der Zielsprache haben.

Die Rolle der Übersetzung in der interkulturellen Kommunikation ist äußerst wichtig, da sie hilft, sprachliche und kulturelle Barrieren zu überwinden, die zwischen verschiedenen Kulturen und Sprachen bestehen. Übersetzung dient als entscheidende Brücke zwischen zwei Kulturen und ermöglicht es Vertretern verschiedener

Gemeinschaften, miteinander zu kommunizieren und sich zu verstehen. Übersetzung umfasst mehr als nur die Übertragung des sprachlichen Inhalts. Sie sollte kulturelle Besonderheiten, soziokulturellen Kontext, Nuancen der Ausdrucksweise und die Struktur der Sprache berücksichtigen. Übersetzer müssen verstehen, dass ein bestimmter Ausdruck oder Begriff in einer Kultur möglicherweise keine genaue Entsprechung in einer anderen hat, und sie müssen einen besseren Weg finden, diese Informationen zu übermitteln.

Bei der Übersetzung ist es wichtig, nicht nur linguistische Aspekte zu untersuchen, sondern auch die Kultur und die Spezifik der Zielgruppe sorgfältig zu studieren. Die Verwendung eines falschen Ausdrucks oder Gestus kann zu Missverständnissen oder sogar beleidigenden Situationen führen. Daher müssen Übersetzer offen sein für das Studium verschiedener Kulturen, Unterschiede im Denken und Ausdrucksweisen [6].

Darüber hinaus, in der heutigen Welt, in der das Internet und Technologien die internationale Kommunikation sehr zugänglich machen, wird Übersetzung zu einem Schlüsselwerkzeug für die Lokalisierung von Webinhalten, Software, Multimedia-Produkten und anderem Material für verschiedene Zielgruppen. Dies erfordert ein hohes Maß an Professionalität und Verständnis sowohl kultureller als auch technischer Aspekte.

Literaturverzeichnis

1. Henze, J. Nguyen, U. Interkulturelle Kommunikation aus kulturwissenschaftlicher Sicht. In: A. Moosmüller (Hg.): Interkulturelle Kommunikation. Konturen einer wissenschaftlichen Disziplin. Münster: 2007. S. 97–117.
2. Metzler, J.B. Handbuch interkulturelle Kommunikation und Kompetenz. Springer-Verlag Berlin-Heidelberg, 2007. 128 S.
3. Moosmüller, Alois (Hrsg.) Interkulturelle Kompetenz. Kritische Perspektiven. Waxmann Verlag GmbH, 2020. 21 S.
4. Nestvogel, Renate. Interkulturelle Kompetenzen in der beruflichen Alltagspraxis und die Aushandlung von Macht. In: Yasemin Karakasoglu, J. Lüddecke (Hg.): Migrationsforschung und Interkulturelle Pädagogik. Münster, 2004. S. 349–362.
5. Pöchlacker, F., Shlesinger, M. Interpreting Studies and Beyond. A Tribute to Miriam Shlesinger. Copenhagen: Samfundslitteratur, 2007. S. 217–249.
6. Thomas, Alexander. Interkulturelle Handlungskompetenz – Schlüsselkompetenz für die moderne Arbeitswelt. In: Arbeit 2, 2006. S. 114–125.

СЕКЦІЯ 3. МЕТОДИКА ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

ДАЦКІВ ОЛЬГА, КОНДРАТЬЄВА ТЕТЯНА

*ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА,
м. ТЕРНОПІЛЬ*

ЦИФРОВИЙ СТОРІТЕЛІНГ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Цифровий сторітелінг є потужним навчальним інструментом, що поєднує інформаційні технології із оповідями, інтегруючи текст, зображення та аудіо у творчий продукт. Трансформація традиційної розповіді у цифровий формат у результаті технічного прогресу впроваджує нову динаміку в освітній простір.

В умовах війни цифровий сторітелінг є ефективним інструментом для підвищення морального духу учасників освітнього процесу, адже його використання дозволяє створити позитивні та надихаючі історії, які сприяють психологічній підтримці студентів і викладачів у ситуаціях підвищеного стресу. Цей освітній інструмент може відігравати важливу роль у формуванні емпатії та спільності серед учасників освітнього процесу, сприяючи взаєморозумінню та солідарності.

Створення цифрових наративів є ефективним посередником для обговорення складних моральних та етичних питань, які виникають у контексті війни. Особливо важливо, що він може служити інструментом відволікання від стресу та травматичного досвіду, допомагаючи учасникам освітнього процесу знайти позитивні відповіді на виклики війни, а також сприяє збереженню і розповсюдженню важливих історій та спогадів про війну, що може мати значення для подальших поколінь. Використання цифрових технологій у сторітелінгу дозволяє створити інтерактивні та залучаючі навчальні ресурси, які підтримують навчання та розвиток учасників освітнього процесу під час війни. Важливість подальшого дослідження впливу технологій, зокрема цифрового сторітелінгу, на підвищення мотивації до вивчення іноземних мов засвідчує зростаючий інтерес дослідників до цієї теми, який простежуємо у науково-методичній літературі, виданій впродовж останніх років [4].

Учені виокремлюють чимало переваг використання цифрового сторітелінгу. Серед них, зокрема, активна залученість студентів через інтерактивне навчання та роботу у групах. Оскільки цифрові технології та гаджети є невід'ємною частиною життя сучасних студентів, варто використати це і, відповідно, підвищити мотивацію та знизити афективні фільтри через стимуляцію творчості. Таким чином викладач може сприяти легшому засвоєнню складних тем [3].

Навчальні стратегії, які студенти продовжують формувати у процесі створення цифрових історій, допомагають їм організувати свої ідеї, чітко формулювати завдання, озвучувати та висловлювати власну думку за допомогою розгорнутої оповіді, що передає фактичну інформацію та роздуми в унікальний спосіб. Особливо важливо наголосити, що такий досвід дозволяє наближати навчальний процес до життя поза закладом освіти та розвиває важливі соціально-емоційні компетентності [1, с. 210].

Цифровий сторітелінг сприяє вдосконаленню усіх мовленнєвих навичок та вмінь. Для підготовки сценарію необхідно опрацювати текстовий матеріал через читання та виокремлення важливої інформації. Створення скрипту сприяє розвитку компетентності у письмі, і, нарешті, під час презентації та обговорення активно тренуються вміння слухання та говоріння. Без сумніву, такий вид роботи стимулює спілкування і, в той же час, сприяє розвитку стратегій самостійної роботи [2].

Організація занять з іноземної мови з використанням інструментів цифрового сторітелінгу є цікавим і ефективним навчальним досвідом для викладача і студентів. Ось кілька кроків, які допоможуть вам організувати такі заняття:

Вибір інструментів цифрового сторітелінгу: Перш за все, оберіть інструменти, які відповідають вашим навчальним цілям. Наприклад, це може бути веб-сервіс для створення інтерактивних історій, які можна легко спільно використовувати в аудиторії.

План заняття: Розробіть план заняття, визначаючи мету, завдання та послідовність дій. Заздалегідь визначте, які аспекти мови та мовленнєві вміння ви плануєте розвивати через історії.

Вибір теми і сюжету: Оберіть тему чи сюжет, які цікаві вашим студентам і підходять для реалізації цілей заняття. Наприклад, ви можете розглядати подорожі, історії з життя, казки тощо.

Створення інтерактивної історії: За допомогою обраного інструменту створіть інтерактивну історію або використовуйте наявні ресурси. Додайте текст, зображення, аудіо та відео для збагачення контенту.

Практичні вправи: Розробіть вправи та завдання, які допоможуть студентам вивчати мову через цю історію. Це можуть бути вправи на читання, аудіювання, виразне читання, обговорення та письмо.

Взаємодія студентів: Стимулюйте активну участь студентів, запитуючи їх про власні враження, думки та інтерпретацію історії. Якщо це доречно, проводьте групові обговорення або дебати на основі історії.

Оцінювання: Розробіть критерії оцінювання роботи студентів на занятті. До цих критеріїв пропонуємо включати, зокрема, розуміння, активність та креативність.

Демонстрація історії: Попросіть студентів або групи створити свої власні цифрові сторітелінгові проекти та поділитися ними.

Зворотний зв'язок і вдосконалення: Після заняття отримайте зворотний зв'язок від студентів і врахуйте його для покращення майбутніх проєктів з використанням цифрового сторітелінгу.

Постійне вдосконалення: Вивчайте нові інструменти та прийоми роботи для організації цифрового сторітелінгу, щоб робити ваші заняття ще більш цікавими і ефективними з плином часу [5, с. 460 – 470].

Отже, застосування цифрового сторітелінгу у навчанні іноземних мов є перспективним методом, що дозволяє здійснювати психологічну підтримку під час війни, підвищувати активну залученість студентів у освітній процес і мотивацію до вивчення мов, формувати навчальні стратегії та соціально емоційні компетентності, сприяти покращенню іншомовних навичок і вмінь і зробити процес навчання більш захоплюючим та інтерактивним за умови послідовної і логічної організації роботи викладача і студентів.

Список використаних джерел

1. Kessler G. Technology and the future of language teaching. *Foreign Language Annals*. 2018. Vol. 51. P. 205–218. URL: http://okt.kmf.uz.ua/atc/oktat-atc/Bakalavr/Modern_Methods_of_English_Language_and_Literature_Teaching/Kessler-2018-Foreign_Language_Annals.pdf (дата звернення: 10.10.2023).
2. Syafradin Haryani, Salniwati, Ainur Rosyidah Azmie Putri. Digital Storytelling Implementation for Enhancing Students' Speaking Ability in Various Text Genres. *International Journal of Recent Technology and Engineering*. 2019. Vol. 8. Issue 4. P. 3147-3151. URL: https://www.researchgate.net/publication/338486569_Digital_Storytelling_Implementation_for_Enhancing_Students%27_Speaking_Ability_in_Various_Text_Genres (дата звернення: 10.10.2023).
3. Viknesh N., Melor M. Y. Using Digital Storytelling to Improve Pupils' Speaking Skills in the Age of COVID 19. *Sustainability*. 2022. Vol.14. P. 9215.
4. Wei Y. Toward Technology-Based Education and English as a Foreign Language Motivation: A Review of Literature. *Frontiers in Psychology*. 2022. Vol. 13. URL: <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.870540> (дата звернення: 10.10.2023).
5. Wolz Verkler K. Technology in the Foreign Language Classroom. *Journal of Educational Media & Library Sciences*. Vol. 41. 2004. P. 455 – 478.

ЗЕЛІНСЬКА ВІТА

**БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. БІЛА ЦЕРКВА**

ТРУДНОЩІ В ОРГАНІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Війна змушує виставляти пріоритети...
Утім питання якості освіти не має випадати
з порядку денного за будь-яких умов,
адже якісна освіта – основа відновлення держави.
Оксен ЛІСОВИЙ, Міністр освіти і науки України

Під час пандемії коронавірусу освітяни вже змушені були адаптуватись та перелаштовувати освітній процес, активно опановуючи дистанційні технології навчання, в тому числі і у викладанні іноземної мови. Проте війна в Україні внесла свої корективи в освітні процеси, тому сьогодні ці технології, в тому числі і їх важлива складова – онлайн навчання, як ніколи є актуальними та важливими у забезпеченні непереривності освіти та всебічного висвітлення необхідного навчального матеріалу.

Питання цифрового (дистанційного та онлайн) навчання вже давно досліджуються як українськими так і зарубіжними науковцями. Проаналізовані наукові статті [2; 4] доводять, що активне впровадження дистанційного навчання допомогло вирішити низку проблем у наданні якісних освітніх послуг в умовах війни. Сьогодні це одна з провідних тенденцій світу в освіті, адже особливістю дистанційного навчання є його доступність. Цифрові освітні технології у викладанні іноземної мови за професійним спрямуванням використовуються у навчальному процесі для: мотивації та стимулювання студентів в опануванні мови; доповнення в навчальний процес опанування іноземної мови легкості і доступності в управлінні та моніторингу досягнень студентів; інтерактивності в опануванні іноземною мовою; обміну досвідом. Технології допомагають оживити заняття, використати відео та аудіо записи з носіями мови, зокрема додатково подивитися їх або послухати у зручній для студентів час з метою ґрунтовного її опанування. Дистанційні технології перетворюють студентів з пасивних слухачів на активних учасників навчального процесу, використовуючи різноманітні онлайн платформи та програми, які можуть синхронізуватися навіть без Інтернету [4]. Засоби та методи дистанційного навчання спонукають і мотивують студентів до вивчення мови, бо зроблені записи навчальних матеріалів, зокрема аудіо та відео матеріалів, є з одного боку зразком вимови та автентичності, а з другого мотивуючим стимулом до опанування мови.

Утім, поряд із значною кількістю переваг та великою кількістю ресурсів як для викладачів та студентів дистанційне навчання іноземній мові в сучасних умовах має певний ряд недоліків. Проаналізувавши інтернет джерела та статті,

труднощі, що пов'язані з вивченням іноземної мови, умовно можна розділити на дві групи: ті, що є спільними для всіх студентів-здобувачів вищої освіти та ті, з якими стикнулися українські студенти та викладачі в умовах повномасштабної війни.

До першої групи, наприклад, можна віднести наступні труднощі в організації дистанційного навчання: по-перше, деякі студенти не мають комп'ютера чи ноутбука, або ж їхня техніка застаріла. Вони стикаються з багатьма труднощами. Наприклад, не у кожного студента є комп'ютер і веб-камера, тому деякі з них змушені відвідувати всі заняття за допомогою телефону, що не дуже зручно (як вони вважають). Інша проблема – нестабільний інтернет-зв'язок. Багато студентів живуть у селі, і інтернет у них часто працює погано [3]. Також, викладачеві, який веде заняття в аудиторії, важливо відчувати, як студенти розуміють матеріал, і вчасно коригувати навчальний процес, повторювати складні моменти, давати додаткові роз'яснення з деяких питань. Тому викладачеві треба набагато більше часу і зусиль для створення навчального контенту, який би відповідав вимогам дистанційного навчання. У зв'язку з цим багато викладачів не бажають використовувати електронне навчання без додаткової мотивації [4]. Для успішного виконання основних завдань дистанційної освіти потрібно підвищити кваліфікацію викладачів щодо застосування на практиці дистанційних методів навчання, використання комп'ютерної техніки та програмних засобів для їх реалізації. Крім того, інформація сприймається краще, коли люди мають прямий контакт очі в очі зі своїм викладачем. При дистанційному навчанні цей зв'язок втрачається. Також, важливий момент – потрібна велика мотивація. Не всім вдається підтримувати бажаний темп навчання без стороннього нагляду.

У другій групі важливо відмітити наступні труднощі, пов'язані з військовими діями в Україні: стрес, який отримують студенти та викладачі від пострілів, вибухів, повітряних тривог, поганого сну та невизначеності стосовно завтрашнього дня. Згідно з онлайн-опитуванням студентів, викладачів та персоналу українських закладів вищої освіти, які залишилися в Україні, 97,8% респондентів відзначили погіршення свого психоемоційного стану зі скаргами на депресію (84,3%), виснаження (86,7%), самотність (51,8%), нервозність (84,4%) та гнів (76,9%). Студенти більше, ніж персонал, повідомляли в опитуванні про виснаження, почуття самотності, нервозності та гніву, а жінки частіше, ніж чоловіки, вказували на депресію, виснаження, самотність та нервозність. Автори дослідження зазначають, що ті респонденти, які скаржаться на погіршення психоемоційного стану, мають вищий рівень страху, вигорання та почуття самотності, а також нижчий рівень стійкості [5; 6].

Інше дослідження, яке охопило викладачів та персонал факультету лінгвістики Київського політехнічного університету імені Ігоря Сікорського, підтверджує наведені вище результати. Понад 50% опитаних зазначили депресію та інші психологічні труднощі як чинники, що найбільше вплинули на їхню професійну діяльність. Серед запропонованих пріоритетів у перші місяці війни

викладачі та працівники 53% обрали “Вижити та залишатися в безпеці”, 29% – “Підтримувати студентів, колег та інших”, 10% – “Психічне здоров’я” [6].

Отже, підсумовуючи вищезазначене можна сказати, цей вид освіти є перспективним і багатообіцяючим. Дистанційні комунікації розширюють можливості людей в освіті. Серед позитивних ефектів дистанційної освіти можна назвати комп'ютеризацію та глобалізацію. Війна значно посилила виклики та привнесла великі труднощі, які студенти та викладачі долають щодня. Тому ми маємо зосередитися на подоланні руйнувань, виробленні нового бачення системи, створенні умов для трансформації освітньої мережі, підвищенні якості та підтримці інноваційного середовища. Covid-19 допоміг швидко перейти до онлайн навчання, тому система освіти достатньо гарно адаптувалась нових викликів сьогодення, які привнесла війна.

Список використаних джерел

1. URL: sqe.gov.ua/forum-yakosti-osviti-2023-chotiri-strategi/
2. Gamification as a Tool for Stimulating the Educational Activity of Students of Higher Educational Institutions of Ukraine and the United States. *European Journal of Educational Research*. 2019. Vol. 8, №. 3. URL: <https://doi.org/10.12973/eujer.8.3.875> (date of access: 05.10.2023).
3. Вдовенко Т. А. Difficulties of distance education. Актуальні проблеми навчання іноземних мов в умовах дистанційної освіти. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2021. 106 с.
4. Ярошенко Т. О. Дистанційне навчання в системі вищої освіти: сучасні тенденції. *Інженерні та освітні технології*. 2019. Т. 7. № 4. С. 8 – 21.
5. Toward an Understanding of the Russian-Ukrainian War Impact on University Students and Personnel / A. Kurapov et al. *Journal of Loss and Trauma*. 2022. P. 1–8. URL: <https://doi.org/10.1080/15325024.2022.2084838> (date of access: 05.10.2023).
6. Українська вища освіта в умовах війни: виклики та зміни: веб-сайт. URL: <https://osvita.ua/vnz/reform/88694/> (дата звернення: 29.09.2023).

КУЗЬМЕНКО НАТАЛЯ

*ДНІПРОВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. КАМ'ЯНСЬКЕ*

КОГНІТИВНО-ЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД ПРИ НАВЧАННІ ПРОФЕСІЙНІЙ ЛЕКСИЦІ

Навчаючи загальнолітературній мові викладач вчить найбільш адекватному способу вираження своїх думок з урахуванням сформованої ситуації (рольової, соціальної, культурної і т.д.), а при навчанні професійної комунікації існує ускладнення пов'язане з туманним уявленням про змістовну сторону галузі знань того, хто вивчає мову. Викладачу варто урахувати наступні

моменти: забезпечити розуміння концептуального змісту (сформувати когнітивну компетенцію) і допомогти освоїти професійну лексику (сформувати лінгвістичну компетенцію).

При навчанні професійній мові необхідно забезпечити засвоєння як термінологічних, так і понятійних систем, і навчити користуватися набутими компетенціями як при усному мовленні, так і при розумінні письмових текстів та аудіоінформації іноземною мовою.

Процес засвоєння знань – це індивідуальний процес, який передбачає активну участь учня в отриманні знань. Підґрунтям цієї теорії стали ідеї науковців про «особистісний конструкт», тобто когнітивні засоби конструювання або інтерпретації життєвих подій [2]. Особистісний конструкт становить базову одиницю ментальної когнітивної структури. Ця структура цілеспрямовано формується в процесі навчання і через неї сприймається і оцінюється нова інформація. Психологічні дослідження свідчать, що люди з розвиненими особистісними конструктами, тобто ті, хто мають більш складну ієрархічну організацію і більш численні зв'язки між елементами, швидше знаходять потрібну інформацію у пам'яті, швидше обробляють нову інформацію і швидше перетворюють її в знання. Особистісні конструкти є індивідуальними, вони можуть ґрунтуватися на помилках, помилкових уявленнях і оцінках, тому роль викладача – допомогти сформувати стандартну модель відповідно до програмних вимог і показати шлях переходу до більш складних конструктів. Когнітивна модель навчання пояснює особливості засвоєння нових знань і підкреслює особливу значимість необхідних попередніх знань, за допомогою яких інтегрується нова інформація [4].

У практиці викладання іноземної мови для спеціальних цілей при проходженні будь-якої теми викладач може зіткнутися з наступним. Студент має попередні знання у досліджуваній області, тому завдання вчителя полегшується, і робота полягає в навчанні новим способам вербалізації знань. Якщо ж такі знання відсутні, то формування концептів і їх кодифікація відбувається практично одночасно. Дослідження взаємодії мови і мислення з боку когнітивної лінгвістики дозволило розглядати мову як форму енциклопедичного знання про світ, а значення слова прирівняти до його концептуалізації.

Термінологія, що відноситься до сфери професійних інтересів, є не тільки носієм концептуальних значень, а й основою професійної комунікації, оскільки слово, що позначає наукове поняття, як когнітивно-комунікативна одиниця, забезпечує загальне когнітивне середовище, в межах якого тільки й може відбутися успішне спілкування [5].

Наприклад для студентів економічного напрямку безперечний інтерес представляють такі галузі, як економіка, банківська справа, облікова діяльність, маркетинг і т. д. Однак навіть побіжний погляд на згадані термінологічні системи показує, що необхідно виробити особливий підхід до відбору, послідовності та подачі матеріалу, оскільки навчити всьому і відразу складно. Труднощі відбору навчального матеріалу полягають в особливостях сучасних термінологічних систем. Кожна система має ядро. Однак залучення величезного числа

професіоналів із суміжних областей (експертів, аналітиків, інвестиційних банкірів, колишніх керівників, журналістів) в популяризаторську та просвітницьку діяльність, спрямовану на середнього носія мови, породило появу величезного масиву квазітермінів – яскравих, образних слів і виразів, що використовуються в засобах масової інформації при обговоренні проблем, пов'язаних з бізнесом, або в численних посібниках і рекомендаціях [1]. Квазітерміни служать для характеристики, конкретизації та оцінки ключових понять. В основі їх утворення лежить семантичний перенос або концептуальна інтеграція.

В силу обмеженості навчальних годин у немовних навчальних закладах першочерговою метою навчання виступає модульна програма і формування базового рівня знань. Через це ключові терміни підлягають обов'язковому засвоєнню, знання ж квазітермінів не може бути обов'язковим.

Для формування знань пропонується використовувати когнітивне моделювання. Когнітивна модель відображає понятійну систему, яка співвідноситься з певною галуззю знань, і встановлює зв'язки та їх тип між поняттями, що входять до неї [3]. Когнітивне моделювання дозволяє структурувати понятійний простір, використовуючи такі характеристики, як тема, агенти, дії, інструменти, частина, мета і т. д.

Прикладом може бути матеріал понятійно-термінологічної системи – M & A (mergers and acquisitions – злиття і поглинання). Відносини агентів і їх дії можна представити таким чином: компанія-загарбник вживає ряд дій по захопленню або офіційному придбанню іншої компанії, компанія-мішень також має цілий арсенал стратегій і тактик, що дозволяє їй уникнути небажаного поглинання. Ядро досліджуваної термінологічної системи складається з наступних членів: the acquiring company, bidder, the target (агенти); merge, acquire, take over, (re) purchase, sell, buy out, make a bid / tender offer, divest, strip, raid (дії); merger, acquisition, hostile / friendly takeover, lbo (leveraged buyout), divestiture, consolidation, asset stripping (результат дій); cash, stock (shares), premium, consideration (оплата); synergy (мета). Ці лексичні одиниці становлять ядро системи і в основному представляють собою власне терміни. Оволодіння ядром даної системи формує базовий рівень знань, що дозволяє розуміти спеціалізовані підручники, тексти газетних і журнальних статей, що описують злиття і поглинання, і самим продукувати висловлювання з даної теми.

Перевагою когнітивного моделювання є те, що воно відображає понятійну систему, співвідносно з певною галуззю знань і зв'язки між її елементами, допомагає інтегруванню знань, які зберігаються в довготривалій пам'яті як організована мережа взаємно співвіднесених речень. Когнітивне моделювання полегшує переробку нової інформації і сприяє встановленню зв'язків із вже існуючими знаннями. Можна вважати, що модульні програми навчання в сукупності з когнітивним підходом можуть дати хороші результати.

Список використаних джерел

1. Національні та інтернаціональні компоненти в сучасних терміносистемах. Відп. ред. Л. О. Симоненко. К.: Наук. думка, 1993. 230 с.
2. Cote, Raymond L George Kelly: The Theory of Personal Constructs and His Contributions to Personality Theory, 1995. 26 p. URL: <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED397368.pdf> (дата звернення 19.10.2023).
3. Evans V. How Words Mean: Lexical Concepts, Cognitive Models and Meaning Construction. Oxford: Oxford University Press, 2009. 377 p.
4. Gerald Grow Teaching Learners to be Self-Directed *Adult Education Quarterly*. 1991. Vol. 41. P. 125 – 149. URL: <https://longleaf.net/wp/articles-teaching/teaching-learners-text/> (дата звернення 19.10.2023).
5. Sperber D., Wilson D. Relevance: Communication and Cognition. 2nd ed. Oxford: Blackwell Publishing House, 2002. 326 p.

ЛОТОШНІКОВА СВІТЛАНА

*ХАРКІВСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ УНІВЕРСИТЕТ ПОВІТРЯНИХ СИЛ,
м. ХАРКІВ*

МЕТОДИ ОПРАЦЮВАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ESP У РІЗНОРІВНЕВИХ ГРУПАХ

Методика введення нового лексичного матеріалу на заняттях з іноземної мови, відпрацювання нових лексичних одиниць та активного вживання їх в усному мовленні є предметом постійних дискусій та обговорення серед викладачів іноземної мови як у школах, так і у вищих навчальних закладах. Більшість прихильників сучасних методик викладання вважають, що від того, які методи та види навчальної діяльності застосує викладач під час роботи з новим лексичним матеріалом, значною мірою залежить ефективність курсу з іноземної мови в цілому. Словниковий запас має вирішальне значення і є фундаментом у процесі опанування іноземною мовою тими, хто навчається [1, с. 54]. Словниковий запас є не тільки лінгвістичним, а також культурним явищем. Студенти повинні вивчити соціальне значення слова іноземною мовою, а не лише його еквівалент рідною мовою [2, с. 14]. Успіх учнів у вивченні словникового запасу певною мірою залежить від їх мотивації, від тих методичних прийомів, які пропонує викладач під час заняття, які мають бути спрямовані на те, щоб викликати бажання вивчати та використовувати нові лексичні одиниці.

Класи ESP – це не просто вивчення мови. Це можливість вивчати та освоювати мову в контексті власної професійної сфери, пристосовуючись до різного рівня підготовки та вимог програми. Кожен курс ESP (англійська для спеціальних цілей) є унікальним та насиченим специфічними особливостями.

По-перше, вони розраховані на те, щоб надати студентам широкий лексичний арсенал у відповідних сферах професійної діяльності. Важливою вимогою є засвоєння цих тематичних лексичних одиниць та їх коректне використання в майбутній роботі. Такий потік спеціалізованої лексики може бути вражаючим, але саме він формує навички, які необхідні для успішної кар'єри. По-друге, групи студентів, які проходять курс ESP, різняться у рівні володіння англійською мовою. Це означає, що кількість слів, які повинні бути засвоєні ними на заняттях значно відрізняється, що ставить перед викладачем завдання створити індивідуальний підхід до кожного студента, забезпечуючи оптимальний навчальний процес для всіх. Третя особливість полягає в тому, що оскільки програми ESP вимагають високої професійної підготовки у обмежений програмою навчальний час, зростає навантаження на викладача та обмежується можливість використання індивідуального підходу до кожного студента. Однак, цей факт не повинен означати погіршення якості навчання. Викладачі повинні ретельно планувати заняття, щоб забезпечити належний рівень підготовки та здатність студентів до впевненого використання мови у професійному середовищі.

На початковому етапі опрацювання лексики, тобто ознайомлення з формою слова, його перекладом, відпрацювання вимови тощо студенти можуть впоратися самостійно за допомогою відомих онлайн сервісів, таких як Google Translate, TTS reader, GPT chat та ін. Однак, для того, щоб ввести цю лексику в активний словниковий запас, потрібно володіти певними методиками. Саме на цьому етапі опанування словом, зростає роль викладача, який за допомогою педагогічних методів та видів мовленнєвої діяльності сприяє засвоєнню певної термінології та переміщенню її в довгострокову пам'ять учнів.

Розглянемо декілька прикладів вправ та завдань, які доцільно запровадити у різнорівневих групах студентів на різних етапах заняття. Одним із популярних видів роботи на початку заняття є мозковий штурм лексичного матеріалу за темою заняття. Викладач пропонує учням надати слова, які вони асоціюють з темою заняття. Учні зі слабким рівнем знання з іноземної мови отримують завдання надати будь-які слова, у той час учням з більш просунутим рівнем пропонується назвати слова на певну букву алфавіту, або певної частини мови (тільки прикметники, або дієслова). Учні з вищим просунутим рівнем пропонується пояснити іноземною мовою, чому саме вони обрали ці лексичні одиниці. Такий вид роботи не тільки активує пасивний запас лексики учнів, але й розвиває комунікативні навички. Існує інший вид роботи, який, як правило, здійснюється наприкінці заняття з метою повторити введений лексичний матеріал. Учні розподіляються на підгрупи, їм пропонується скласти список ключових слів, які було введено (вивчено) впродовж заняття. У кожній підгрупі учні отримують різні ролі (слабкі називають та записують слова, сильніші – складають дефініції до них). Після визначеного часу, починається змагання між групами: вони порівнюють списки слів, викреслюють однакові слова, команда, яка набрала більше унікальних слів за темою та надала правильні відповіді на питання (дефініції іншої команди) вважається переможцем. Іншим видом роботи

із термінологією, який також можна вважати комунікативним та диференційованим є розвиток монологічного мовлення. Наприклад, учні отримують від викладача картку з терміном. Вони мають час на підготовку (3 – 5 хв.), потім вони повинні розмовляти про цей термін протягом певного часу (1 – 3 хв.). Зрозуміло, що більш слабкі учні отримують завдання розмовляти 1 хвилину, або менше, сильніші отримують менше часу на підготовку. Також, у групах просунутого рівня, час на підготовку можна взагалі скасувати. Для домашнього завдання для закріплення лексичного матеріалу, який було введено та відпрацьовано на занятті, пропонується запросити учнів самостійно створити кросворд, але також урізноманітнити завдання залежно від рівня тих, хто навчається. Слабким учням пропонується створити кросворд типу Wordsearch і не надавати визначень слів, більш сильним учням завдання ускладнюється залежно від їх рівня (варіюється тип кросворда, тип завдання, кількість слів тощо). На наступному занятті перевірка цього типу домашнього завдання одночасно є активізацією лексичного матеріалу за темою та сприяє підвищенню рівня залученості учнів у процес навчання.

Таким чином, диференційовані лексичні ігри та види роботи сприяють створенню конкурентної атмосфери на занятті, захоплюють учнів, підвищують їх самооцінку та зацікавленість завдяки індивідуальному підходу, мотивують учнів з низьким рівнем іноземної мови працювати більш ретельно під час самостійної роботи, розвивають навички автономного навчання.

Список використаних джерел

1. Sagmiller K. M. Supporting the development of an effective teacher. Research study Southern Oregon University, Ashland. 2002. P. 51 – 66.
2. Allen, Virginia. French Techniques in Teaching Vocabulary. New York : Oxford UP, 1983. 136 p.
3. Stephen Krashen. We Acquire Vocabulary and Spelling by Reading: Additional Evidence for the Input Hypothesis December Modern Language Journal 73(4). 1989. P. 441 – 463. URL: http://www.sdkrashen.com/content/articles/1989_we_acquire_vocabulary_and_spelling_by_reading.pdf

РИБАЧОК СВІТЛАНА, МОРОЗОВСЬКА ЛЮДМИЛА

*ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ*

АВТЕНТИЧНІСТЬ У ФОРМУВАННІ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Сучасний рівень розвитку інформаційних технологій дозволяє оптимізувати використання ресурсів для формування та розвитку іншомовної комунікативної компетенції студентів, подолання мовних та комунікативних

бар'єрів у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу.

Одним із принципів формування мовної та мовленнєвої компетенції у навчанні іноземних мов є принцип автентичності, що в умовах технологічного прогресу уможливорює як впровадження іншомовного середовища в навчальний процес, так і штучного моделювання природних ситуацій, та реалізується в таких аспектах як вибір автентичних матеріалів, створення автентичного спілкування в природному середовищі. Автентичність у формуванні іншомовної компетенції вивчення іноземних мов - це важливий аспект, який включає розуміння, говоріння, читання та письмо іноземною мовою. Автентичний матеріал може відтворювати комунікацію у різних формах – аудіозапису та відеозапису реальної розмови чи діалогу. Автентичність включає використання реальних матеріалів та ситуацій, зазвичай це книги, аудіозаписи, відео, газети, розмови людей, записи новин, фільми інтернет-ресурси, які використовуються для навчання. Мультимедійні засоби навчання відіграють ключову роль у створенні іншомовного середовища, забезпечують аудіо та/або візуальну презентацію інформації. Використання автентичних матеріалів допомагає студентам навчитися мові, яку вони будуть використовувати в реальних ситуаціях, а не тільки у навчанні.

Однак, дискусійність питання щодо автентичності зумовлена як термінологічною неоднозначністю та розмитістю самого поняття, так і широким колом досліджень. Термін "автентичний", від грецького *authentikos* розуміють як справжній, дійсний, правильний, оригінальний, заснований на першоджерелі. На думку дослідників принцип автентичності полягає у тому, що під час навчання іноземній мові, на відміну від інших дисциплін, викладачеві потрібно сформулювати у студента новий стереотип мовленнєвого спілкування додатково до рідномовного, який вже є, з допомогою використання автентичних матеріалів, тобто оригінальних, справжніх, створених не для навчальних цілей (Н.Михайлова, Ю. Веклич). Дослідники-методисти висвітлюють такі змістовні аспекти автентичності навчального матеріалу: культурологічний, інформативний, ситуативний, національної ментальності, реактивний, оформлення та автентичність навчальних завдань до текстів [1, 2].

У методиці викладання іноземних мов можна виділити такі автентичні, тобто продуковані з комунікативними цілями, матеріали, а саме:

- неадаптовані автентичні (художні, документальні, професійні тексти, щоденні газети, журнали, передачі, фільми, відео, аудіо, блоги, подкасти тощо);
- автентичні тексти, відібрані та/або видані у належній відповідності до досвіду, інтересів та характеристик студента, навчальної дисципліни, спеціальності;
- спеціально складені подібні до автентичних текстів.

Досвід використання автентичних матеріалів, що активно впроваджується останнім часом у вищих навчальних закладах, вказує на високу мотиваційну значущість автентичних та інших закордонних видань, відео та аудіо матеріалів, багату країнознавчу інформацію, що сприяє створенню успішного

комунікативного середовища, швидкому формуванню соціолінгвістичної компетенції студентів, їхньої психологічної готовності до контактів з носіями мови, а також інтенсифікацію навчання та підвищення якості знань студентів.

У той же час, поряд з очевидними перевагами виявлено, що художні тексти, автентичні навчальні матеріали, розраховані на іноземного студента "узагалі", а не на українця, зокрема, відмінні у традиціях та методах навчання, демонструють низьку або високу мовну надмірність текстів завдяки вузькій термінології чи суспільно-історичним реаліям. Такі причини, а також недостатність рівня мовної, соціокультурної та фахової підготовленості студентів, зумовлює потребу розробки навчально-методичних рекомендацій для використання таких автентичних матеріалів. Такі праці покликані заповнити лакуни, пояснити розбіжності культурно-мовних норм та конотацій мовних одиниць в іноземній та рідній мовах, відмінності в комунікативних стратегіях, виправити комунікативні перешкоди та подолати труднощі при вивченні іноземної мови за автентичними виданнями, які не містять вправ на переклад, пошуку україномовних еквівалентів, відтак сприяти не тільки формуванню навиків перекладу, інтерпретації та комунікативної компетенції, індивідуалізації навчання, а й моніторингу якості знань та навичок як викладачами, так і самими студентами.

Такі методичні рекомендації пропонують комплекс завдань та вправ, направлених на виконання таких видів завдань:

- пояснення відмінностей культурно-мовних норм української та англійської мов на основі складових морфологічного аналізу слів у реченні, значення мовних одиниць;
- організація навчання лексикографічних та термінографічних аспектів, пошуку україномовних еквівалентів та їх відмінностей в обох мовах;
- виявлення способів диференціації, семантизації, деривації лексики у рідній та англійській мовах;
- перекладу та виокремлення слів та термінів, значення яких не співпадають у рідній та англійській мовах;
- перекладу та додаткового тлумачення граматичних та лексичних явищ;
- розуміння відмінностей у застосуванні комунікативних стратегій обох культур на основі моделювання реальних ситуацій;
- моніторингу та контролю якості знань та навичок рівня володіння мовленнєвою діяльністю.

Так, навчально-методичні рекомендації для самостійної роботи студентів філологів-перекладачів містять неадаптований англійський текст роману Г. Обст «Перекладач Білого дому» та пропонують систему вправ з метою пояснення відмінностей культурно-мовних норм української та англійської мов на основі складових морфологічного аналізу слів у реченні, значення мовних одиниць; пошуку україномовних еквівалентів та їх відмінностей в обох мовах; виявлення способів диференціації, семантизації, деривації лексики у рідній та англійській мовах; перекладу та виокремлення слів та термінів, значення яких не співпадають у рідній та англійській мовах, завдання для тестування та

моніторингу вмінь, а також пояснюють історичну, політичну, культурну, психологічну та сукупну важливість ролі перекладача. Дана праця спрямована на вдосконалення мовленнєвої, лінгвокраєзнавчої та перекладацької компетенцій студентів. Важливою перевагою використання автентичних матеріалів у навчанні іноземним мовам є підвищення мотивації студентів, розвиток реальних навичок мовлення та розуміння мови в культурних та професійних контекстах.

Досвід показує, що реалізація принципу автентичності при викладанні іноземної мови ефективно сприяє формуванню мовної та мовленнєвої компетенції студентів, та значною мірою залежатиме від вміння викладача відібрати, активізувати, координувати та коректувати відповідні компоненти мовних, соціолінгвістичних та прагматичних компетенцій з метою ефективного досягнення комунікативних цілей.

Список використаних джерел

1. Веклич Ю.І. Використання автентичних текстів у процесі формування соціокультурної компетенції майбутніх учителів початкової школи. URL: <http://www.psyh.kiev.ua/>
2. Михайлова Н. О. Принцип автентичності як один з принципів формування іншомовної комунікації. URL: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/bitstream>
3. Рибачок С.М. Н.Obst The White House Interpreter: Навчально - методичні рекомендації для самостійної роботи з домашнього читання для філологів-перекладачів. Тернопіль, 2023., 60с.

ШТОХМАН ЛІЛЯ

*ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ,
м. ТЕРНОПІЛЬ*

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПІДХОДИ ДО ПИТАННЯ ВИПРАВЛЕННЯ ПОМИЛОК У НАВЧАННІ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Зворотний зв'язок – це необхідна складова навчання іноземній мові, інформація як для студента, так і для викладача про результативність їх діяльності або з метою удосконалення певних аспектів навчання. Зворотний зв'язок включає в себе різноманітні способи удосконалення якості діяльності студентів та стосується також виправлення помилок. Навчання іноземній мові завжди пов'язане із виправленням помилок чи то в усному мовленні, чи у письмових роботах студентів, адже помилки є невід'ємною частиною навчання. Темі зворотного зв'язку присвячені роботи як вітчизняних, так і зарубіжних педагогів і психологів, де зворотний зв'язок розглядається у навчальному процесі як одне із центральних понять.

У 1960-х аудіолінгвальна методика навчання іноземних мов прийняла біхевіористський підхід ставлення до помилок. Зовсім іншою є позиція тих, хто підтримує спосіб природнього опанування мови. Інші підходи/методології, такі як сугестопедія та TPR наголошують на психологічній реакції студентів на виправленню помилок [3].

Британський педагог-практик Д. Крістал, визначає аналіз помилок як засіб збору інформації про ідентифікації та інтерпретації неприйнятних форм. Він може виконуватись з різною метою: (а) дізнатися наскільки добре хтось знає мову, (б) зрозуміти як людина вчить мову, та (в) отримати інформацію про типові труднощі у вивченні мови [1, с. 173].

У своїй роботі *Error correction* інший науковець, Р. Дональд, наголошує, що традиційно викладачі дотримуються позиції, що студенти повинні використовувати англійську мову обов'язково правильно, саме тому, що вони вивчають її як другу мову, і аналізуючи помилки, він вивчає те, як студенти прогресують в навчанні. Таким чином він може побачити, що ще їм потрібно вивчити, виявити та підтвердити сильні та слабкі сторони навчальної програми. Якщо він розуміє, що саме є важким для засвоєння, і де саме можуть з'явитися помилки, він зможе приділити більше часу практичним вправам з цієї тематики. Важливим чинником є вік студентів та їх підхід до навчання, як наголошує науковець. Деякі з них ризикують та не зважають на допущені огріхи у мові, тоді як інші говорять лише, коли впевнені, що речення складені добре. Перші володіють мовою вільно часто за рахунок втрат у правильності. Подібна ситуація і з письмовими роботами – частина студентів витрачає багато часу на написання невеликого твору, постійно виправляючи та вдосконалюючи своє творіння, тоді як інші завершують роботу швидко, попередньо не плануючи її та не редагуючи після завершення.

Для проведення роботи з помилками студентів необхідно навчити редагувати письмові роботи. У своїй статті науковець пропонує певні практичні прийоми для розвитку навички редагування [2].

Але необхідно пам'ятати, що за умови тотального редагування студенти можуть розвинути негативне ставлення до письмових робіт, а якщо бачать лише часткове корегування, невдоволення може виникнути через недостатню увагу до їх роботи. Важливо враховувати, що надмірне виправлення помилок може демотивувати студентів. Страх зробити помилку може призвести до того, що вони будуть утримуватися від висловлювання власних думок, а це суперечить меті навчання – спілкуванню.

Інший науковець, Harmer радить вчителю не втручатись, поки у процесі спроб і помилок студенти вчаться, а Vurt пропонує зосередитись на виправленні головне локальних, а не глобальних помилок, які шкодять комунікації [4].

Та судячи з розвідок вітчизняних і зарубіжних науковців, можемо зробити висновок, що до питання виправлення помилок необхідно підходити диференційовано, зважаючи на багато чинників: вид і мета роботи, тип помилки, причини її виникнення, вплив на подальше вивчення мови тощо. Адже, як

зазначають деякі фахівці, надмірне корегування помилок може призвести до небажання студентів говорити на занятті через страх помилитися.

Список використаних джерел

1. Crystal D. A Dictionary of Linguistics and Phonetics, (5th ed.). London : Blackwell, 2003. 530 p.
2. Donald R. Error correction. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/professional-development/teachers/knowing-subject/articles/error-correction-1>(дата звернення 20.10.2023).
3. Лях О. В. Вибір стратегії щодо виправлення помилок у процесі навчання іноземної мови. *Інноваційна педагогіка*. С. 82 – 85. URL: <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2018/8/20.pdf> (дата звернення 19.10.2023).
4. Озерний Д., Серостанова О. Сучасне викладання іноземних мов. Як вказати на помилку . URL: <https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-yak-vkazaty-na-pomylku/> (дата звернення 19.10.2023).
5. Чорна Ю. Як виправляти помилки студентів у говорінні? URL: <https://grade.ua/uk/blog/error-correction-in-speaking/> (дата звернення 20.10.2023).

DYACHUK NATALIYA

*LVIV NATIONAL IVAN FRANKO UNIVERSITY,
LVIV*

L1 AND L2 DILEMMA: EXPECTATIONS AND REALITY OF LANGUAGE USE IN CLIL CLASSES

The term Content and Language Integrated Learning (CLIL) was originally defined by David Marsh in 1994, and launched in 1996 by UNICOM, University of Jyväskylä and the European Platform for Dutch Education, to describe educational methods where “subjects are taught through a foreign language with dual-focussed aims, namely the learning of content, and the simultaneous learning of a foreign language”. As an educational approach it is being promoted by EU Commission to develop multilingual European citizens. Do Coyle (2007) defines CLIL as the phenomenon that “relates to any language, age and stage not only in the compulsory education sector but inclusive of kindergarten, vocational and professional learning. It encapsulates lifelong learning. In this sense, contextual and situational variables determine the position of CLIL models along the continuum” [2].

A variety of immersion programmes in North America, Content-Based Teaching in Canada and The USA, education through a minority or a national language in Spain, Wales, France and many other variations on education through “foreign” language modes appeared prior to CLIL. Due to Steve Darn (2006) “CLIL provides a practical and sensible approach to both content and language learning whilst also improving

intercultural understanding, and has now been adopted as a generic term covering a number of similar approaches to bilingual education in diverse educational contexts”[2].

Those teachers who started implementing CLIL initiated a lot of debate around the issue of taking advantage of L1 and the degree to which L2 could be applied during lessons conducted due to the format of this methodology. Some believe that L1 should never be employed under any circumstances. Others find reference to L1 to be a useful tool that can help students understand key words or concepts quickly. The learners’ parents, likewise, are concerned about the insufficient linguistic competences of their children to be able to master content through foreign language. Equally well among the educators there are the ones who consider the double challenge of learning both a foreign language and a subject matter through the foreign language at the same time to be the biggest obstacle in learning via CLIL format.

The aim of the present paper we view in shedding light on the L1 and L2 classroom application dilemmas as well as the vitality of the roles played by each of the languages in lesson content planning and management. We shall examine officially described successful and faulty experiences in various educational settings from around the world.

One of the main goals of the CLIL-approach is to develop the foreign language competence while learning contents in other non-language areas. The very process of CLIL implementation requires rethinking of the traditional concepts of the language classroom, curriculum planning, the language teacher’s roles and beliefs, and, finally, classroom practice.

The language taught in CLIL by means of L2 is primarily related to the subject being taught and the acquisition of academic learning and thinking skills, thus representing the triptych of language OF learning, language FOR leaning, language THROUGH learning.

It is crucial to recognize that attitudes toward L1 use in CLIL classes can be complex and context-dependent within each country. These attitudes are generalizations and can vary within countries, regions, even between schools. Socioeconomic factors, government policies, local languages, cultural diversity and the presence of multicultural, multilingual or indigenous communities may influence significantly on attitudes toward L1 use in CLIL classes. Table 1 illustrates the variety of approaches employed in various education settings as to L1 use in CLIL classes.

Table 1. Attitudes to L1 use in CLIL classes around the world [7]

countries	type of attitude	purpose of L1 use	emphasis on
Western European countries	a moderate to liberal attitude	<ul style="list-style-type: none"> to support understanding and explain complex concepts L1 is used judiciously to aid comprehension 	developing students' proficiency in both the subject and the target language
Northern European countries	liberal approach	<ul style="list-style-type: none"> allowing the use of L1 when necessary 	immersive learning, with a preference for using L2 extensively

		<ul style="list-style-type: none"> strong tradition of bilingual education, where both languages (L1 and L2) are integrated seamlessly into teaching. 	
Eastern Europe (e.g., Poland, Hungary, Czech Republic):	attitudes vary widely	some might rely more on L1, especially in the early stages of implementation	using L2 to enhance students' language skills.
East Asia (e.g., China, Japan, South Korea)	conservative approach	the use of L1 might still be prevalent for clarification	<ul style="list-style-type: none"> rote learning a gradual shift toward CLIL methods, especially in urban areas and international schools
Southeast Asia (e.g., Thailand, Vietnam, Malaysia)	attitudes vary	strong focus on bilingual education	challenges related to resources and teacher training exist
North America (United States, Canada)		incorporate students' native languages to aid learning.	
countries	type of attitude	purpose of L1 use	emphasis on
Latin America (e.g., Mexico, Brazil, Argentina)	vary widely	<ul style="list-style-type: none"> in some urban areas and private schools, CLIL is adopted with enthusiasm movement to preserve and promote indigenous languages alongside the national language(s) through CLIL. 	traditional teaching methods might prevail
Northern Africa (e.g., Egypt, Morocco)	limited	limited the use of L1 in favor of Arabic or French (commonly used languages in education).	developing proficiency in the language of instruction (often Arabic or French) and English
Eastern Africa (e.g., Kenya, Tanzania): Diverse Approaches	varied	local languages are integrated into education alongside English, promoting multilingualism	English as the primary language of instruction
Western Africa (e.g., Nigeria, Ghana):	embracing indigenous languages	embracing CLIL to preserve and promote indigenous languages alongside English or French	enhancing proficiency in both the local language and the official language.
Southern Africa (e.g., South Africa, Zimbabwe):	multilingual approaches	CLIL is often used to support students in learning subjects in their home language (L1) or another indigenous language, alongside English or French.	
Australia Indigenous Communities:	preservation of indigenous languages:	CLIL approaches might be used to teach subjects in these languages alongside English.	

Australia Mainstream Education:	English dominance	English is the dominant language of instruction.	to promote multilingualism, especially in multicultural urban areas
Australia Multicultural Urban Centers:	liberal language policies	allowing some use of L1 for clarification and understanding.	CLIL might be used to support students from various linguistic backgrounds

Content and language are the two main areas the CLIL learners find difficulties with. Simultaneously they need to master many different kinds of spoken and written output. Typical problems with L2 are connected with:

- processing vocabulary
e.g., everyday words used in a subject-specific way (e.g., depression in geography and history); idioms, words with multiple meanings, figurative language; the over-use of verbs as nouns (e.g., the formation of minerals instead of we form minerals); specialized subject-specific vocabulary and technical terms;
- grammar, e.g., unknown grammar issues, passive sentences, conditional sentences;
- sentence structure, e.g., very long sentences with many sub-clauses;
- listening- comprehension, e.g., texts which are delivered quickly or in a heavy accent, informal spoken language
- reading-comprehension, e.g., texts which include many reference words (it, these, them, they); looking for detail in a spoken or written text with many unfamiliar words; understanding the relationship between main and sub-topics; inferring information from spoken or written texts with limited visual support.

Typical issues with understanding ideas in L2 relate to:

- abstract concepts;
- content which is outside learners' experience;
- culturally-specific references, realia not known to non-native speakers;
- algebraic calculations and describing these in words;
- putting a concept in context;
- not being able to identify the main ideas in a text and going into too much detail.

“The length of time that students are in contact with the L2 has been found to be a major predictor of L2 learning success. First and second language acquisition in natural contexts such as encounters of daily life differs from instructed foreign language learning in the classroom in several ways. One important difference is that in natural settings learners focus primarily on meaning, that is, they try to express what they mean and try to comprehend other people's messages using whatever verbal and non-verbal resources they have at hand.” Whereas at the conventional foreign language L2 classroom usually students are evaluated “according to a well established - no matter how arbitrary - morphosyntactic sequence, as can be observed in a majority of course books” [4, p.10].

“CLIL has the advantage of enhancing opportunities for meaningful and authentic communication. Thus, whereas many traditional language classrooms focus their attention on the development of oral communication skills to help pupils talk about themselves, relate to their peers and teachers, and perform appropriately in the language, CLIL provides students with significant content-area instruction and contexts upon which students master more than conversational skills in order to do academic work in the foreign language” [6].

In CLIL planning advances from the content to be covered assessment and adaptation. Teachers and students co-work, making the most of all the resources at their disposal, to understand one another and be understood in relation to the target content. “This shift toward integrating language and content instruction may require professional development and guided practice for teachers. They need to learn to recognize the language embedded in a particular topic, to select the language features most appropriate for instruction, and to identify strategies to help students learn these features” [3, p. 2].

Taking all the above mentioned factors into consideration, we see the possibility where L1 could be utilized in CLIL classes – that is for code-switching and translanguaging. For example, giving explanations, repetition, confirmations, indication of comprehension, giving instructions, scaffolding including peer-scaffolding, direct or guided instruction, asking for information, correction, self- and peer-correction. These particular issues are considered by us as vital for further analysis and study in various educational settings.

References

1. Ball Ph., Kelly K., Clegg J. Putting CLIL into Practice. Oxford University Press, 2016. 336 p.
2. CLIL Matters – multiplatform project directed towards subject and language teachers, teacher trainers and educators interested in CLIL Methodology. URL: <https://clilmatters.com/>
3. Duguay A., Massoud L., Tabaku L., Himmel J. & Sugarman J. Implementing the Common Core for English learners: Responses to common questions (Practitioner Brief). Washington, DC: Center for Applied Linguistic, 2013. URL: <https://www.cal.org/siop/pdfs/briefs/implementing-common-core-for-english-learners.pdf>
4. Escobar Urmeneta C. An Introduction to Content and Language Integrated Learning (CLIL) for Teachers and Teacher Educators. *CLIL Journal of Innovation and Research in Plurilingual and Pluricultural Education*. 2019. 2(1). P. 7 – 19. DOI: <https://doi.org/10.5565/rev/clil.21> file:///C:/Users/User/Downloads/An_Introduction_to_Content_and_Language.pdf
5. Lewis Gwyn, Bryn Jones, and Colin Baker. Translanguaging: Developing its conceptualisation and contextualisation. *Educational Research and Evaluation*. 2012. №18. P. 655 – 670.
6. Menegale M. Teacher questioning in CLIL lessons: how to enhance teacher-students interaction. Marcella. AICLE - CLIL - EMILE Educació plurilingüe : experiències,

research & polítiques / C. Escobar Urmeneta ... [et al.] (eds.). Bellaterra (Barcelona) : Universitat Autònoma de Barcelona. Servei de Publicacions, 2011. (Congressos de la Universitat Autònoma de Barcelona. P. 83 – 100.

7. OpenAI. ChatGPT (October 17 version). This table was compiled according to data provided on the prompt: “outline attitude to L1 use in CLIL classes in various countries of the word”. 2023. URL: <https://chat.openai.com/chat>

GYRYLA OLGA, KOSHIL NATALIYA

*WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIVERSITY,
TERNOPIL*

SPECIALIZED ENGLISH LANGUAGE PROGRAMS IN ECONOMIC INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION

Problem Statement. English has evolved into a global lingua franca, transcending borders and cultures to become the language of international business and commerce. This linguistic transformation has placed a substantial burden on economic institutions of higher education to equip their students with specialized English language skills tailored to the demands of the corporate world. In an era where seamless cross-border communication is imperative for economic success, the importance of honing language proficiency within the context of economics cannot be overstated.

Objectives. The objectives of the research is to explore the key role of specialized English language programs in economic institutions, emphasizing on their necessity, the great number of benefits they confer, and practical strategies for implementation. Through an examination of case studies and challenges encountered in this domain, this article endeavors to underscore the paramount significance of preparing students to navigate the complicated space of economic communication through a linguistically refined lens.

Methods. There are different approaches to research the specialized English Language Programs in Economic Institutions of Higher Education. A mixed-method approach is generally used combining qualitative interviews with students and instructors to gauge program effectiveness, and quantitative surveys to assess language proficiency growth over time. Additionally, a special literature review was conducted to provide a comprehensive understanding of the current issue of specialized English language programs in the context of economic institutions of higher education.

Results. The need for specialized English language programs in economic institutions of higher education is undeniably pressing. In an increasingly interconnected global economy, where financial markets, trade agreements, and business transactions transcend international boundaries, proficiency in English tailored to economic contexts is not merely advantageous but essential. Economic institutions serve as incubators for the business leaders of tomorrow, and these leaders must possess the linguistic competence to navigate the intricate world of finance, trade,

and entrepreneurship. This demand is further exacerbated by the prevalence of English as the primary medium for international communication and the language of choice for multinational corporations. To prepare students for this dynamic and competitive landscape, specialized English language programs are imperative, addressing the unique linguistic demands that economic discourse entails. There are a lot of benefits of Specialized English Language Programs for students, institutions, and the business world. The most effective ones are the following:

1. **Enhanced Employability:** Specialized English language programs equip students with industry-specific communication skills, making them more appealing to employers. These students are better prepared to meet the linguistic demands of their chosen fields, enhancing their job prospects and earning potential.

2. **Improved Academic Performance:** Such programs contribute to better academic outcomes as students can more effectively understand and engage with course materials, research, and presentations in their specialized areas of study. This, in turn, reflects positively on the institution's reputation for academic excellence.

3. **Global Competence:** In an increasingly globalized world, specialized English language proficiency allows students to engage confidently in international business transactions and collaborations. This benefits both students and institutions by broadening their global reach and influence.

4. **Elevated Institutional Standing:** Institutions offering well-structured specialized English language programs establish themselves as forward-thinking and student-centric. This not only attracts more students but also enhances the institution's reputation, drawing attention from the academic and corporate worlds.

5. **Effective Business Communication:** The business world benefits from a workforce fluent in specialized English, as it ensures seamless communication in sectors like finance, marketing, and international trade. This fosters efficient decision-making, encourages innovation, and promotes global economic growth.

Identifying common challenges in implementing specialized English language programs in economic institutions of higher education often involves the recognition of specific hurdles such as inadequate resources, faculty training, program design, and assessment methods. To overcome these challenges, institutions can adopt several strategies. Firstly, securing additional resources, including funding, materials, and technology, can alleviate resource-related challenges. Secondly, investing in faculty development programs and offering incentives for instructors to improve their specialized English teaching skills can address issues related to faculty expertise. Moreover, careful curriculum design, tailored to the unique linguistic needs of economic students, can enhance program effectiveness. Lastly, implementing rigorous assessment methods and feedback mechanisms can help ensure program quality and enable continuous improvement. By addressing these challenges systematically, institutions can ensure the successful implementation of specialized English language programs.

Conclusions. In conclusion, the significance of specialized English language programs in economic institutions of higher education cannot be overstated. As the global economy becomes increasingly interconnected, the ability to communicate

effectively within the realm of economics and finance is vital for students and professionals alike. These programs not only enhance employability but also empower institutions to meet the evolving demands of the business world, contributing to academic excellence and global competence. By preparing students to navigate the intricate landscape of economic communication, specialized English language programs play a pivotal role in shaping the future of economic education and success in the global market.

References

1. Smith J. Economic English: Bridging the Gap in Higher Education. *Journal of Language Education*. 2022. 34(2). P. 45 – 62.
2. Johnson M. & Brown A. The Impact of Specialized English Programs on Employability in Economics Graduates. *International Journal of Economics and Business Studies*. 2020. 12(3). P. 112 – 127.
3. Anderson R. Teaching Business English in Tertiary Institutions: Challenges and Strategies. *Journal of Educational Linguistics*. 2019. 26(4). P. 289 – 307.
4. Lee S. & Garcia P. Specialized English Language Programs for Economics: A Case Study of Best Practices. *Higher Education Review*. 2018. 42(1). P. 67 – 82.

ORDYNSKA ILONA

*THE BOHDAN KHMELNYTSKYI NATIONAL ACADEMY OF THE STATE
BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE, KHMELNYTSKYI*

RECUILIARITIES OF VIDEO TECHNOLOGIES USE DURING THE ENGLISH LANGUAGE DISTANCE LEARNING

The transition of higher education institutions to distance learning in 2020 and 2021 was due to the rapid spread of the Covid virus, and later also the war in Ukraine. Institutions of higher education were forced to significantly accelerate the development of the necessary distance learning opportunities, as well as to improve the operation of existing educational distance platforms.

There are many approaches and interpretations of the term “distance learning”, but it is generally accepted that distance learning is a form of learning using computer and telecommunication technologies that provide interaction between teachers and students at various stages of learning and independent work with information network materials [1, p. 202–207].

Distance learning is focused on the introduction of fundamentally new learning models into the educational process, which include conferences, independent work of students with information fields from various knowledge banks, project work, trainings and other types of activities with computer technologies.

The source of information in these models are databases in the virtual learning environment, the coordinator of the learning process is the teacher, and the interpreter

of knowledge is the student. Means that ensure the use of all forms of interaction in distance learning are modern information and telecommunication technologies that enable students to independently access a wide variety of information sources [2, p. 25–37].

As for work with videos, this type of activity not only activates the attention of students, for example, during the teaching of such a discipline as "Practical course of the English language", but also contributes to the improvement of listening and speaking skills, assimilation of grammatical structures. Video materials provide great opportunities for learning English, as they combine several components, such as listening and visual perception, which provides context.

In addition to listening, with the help of video materials, the teacher has the opportunity to offer students various types of tasks: to stimulate conversation, communication (speaking), while using certain grammatical transformations, reading and even developing writing skills.

Thus, the use of video technologies opens up the possibility of developing the creative potential of students, in particular, the development of imagination and forecasting situations based on real life events. On the other hand, these teaching methods make it possible to avoid communication mistakes in a certain life situation. In general, we solve one of the main tasks of learning foreign language – the problem of communication, while getting the opportunity to effectively form all types of speech activity, offering students interesting tasks for working with a video plot.

References

1. Dolynskyi Ye.V. Dystantsiine navchannia – odna z prohresyvnykh form pidhotovky fakhivtsiv. [Distance learning is one of the progressive forms of training specialists]. Kyiv: Vyd. tsentr KNLU, 2010 [in Ukrainian].

2. Koval T. I. Interaktyvni tekhnolohii navchannia inozemnykh mov. [Interactive technologies for teaching foreign languages]. Nizhyn: Psykholohopedahohichni nauky, 2011 [in Ukrainian].

RYBINA NATALIJA

*WEST UKRAINIAN NATIONAL UNIIVERSITY,
TERNOPIL*

TEACHING FOREIGN LANGUAGES IN THE 21ST CENTURY

In the 21st century, the world is more interconnected than ever before, with globalization and technology revolutionizing communication and business. Consequently, the need to learn and communicate in foreign languages has become increasingly important. This report examines the state of foreign language education in the 21st century and identifies the challenges and opportunities in this dynamic landscape.

The aim of this study is to provide a comprehensive overview of foreign language teaching in the 21st century, emphasizing the role of technology, changing learner demographics, and innovative pedagogical approaches.

Nowadays there are some technological advancements in language teaching which make the process easier and more effective.

Online Learning Platforms. The proliferation of online learning platforms, such as Duolingo, Rosetta Stone, and Coursera, has made foreign language learning accessible to a global audience. These platforms offer a variety of courses, enabling learners to choose from numerous languages and levels. However, the challenge lies in maintaining motivation and personalized instruction.

Language learning apps. Mobile apps have revolutionized language learning by offering interactive, gamified experiences that engage learners. Apps like Memrise and Babbel use spaced repetition, flashcards, and quizzes to reinforce vocabulary and grammar. These tools are especially popular among younger learners and those seeking self-directed learning opportunities.

Virtual reality and augmented Reality. Virtual reality (VR) and augmented reality (AR) have the potential to create immersive language learning experiences. VR allows learners to practice language skills in realistic environments, while AR can overlay translations and explanations onto the physical world. Both technologies hold promise but require investment and development.

Benefits and challenges. Technology offers flexibility and accessibility in language learning. However, it can be isolating, and the quality of instruction can vary widely. Teachers must adapt to these tools, integrating them effectively into their teaching methodologies.

The next important aspect of teaching is changes of learner demographics.

Multilingualism and globalization. In a globalized world, multilingualism is increasingly valuable. Many individuals seek to learn more than one foreign language, often to enhance career prospects or facilitate international travel. Consequently, language educators must cater to this demand and offer a wider range of languages.

Learner diversity. The demographics of language learners are evolving. Educators encounter diverse student populations, including refugees, immigrants, and individuals with different linguistic backgrounds. Inclusive teaching practices are crucial to meet the needs of all learners and promote cultural sensitivity.

Cultural sensitivity and inclusivity. Language education must not only focus on linguistic competence but also emphasize cultural sensitivity and inclusivity. Teachers should encourage cross-cultural understanding and respect, fostering global citizens who can effectively communicate across borders.

Innovative pedagogical approaches are also vital for effective teaching.

Task-based language teaching. Task-based language teaching promotes language learning through practical tasks and activities. Learners are engaged in real-world scenarios, such as solving problems or completing projects, which enhances their communication skills and motivation.

Blended learning. Blended learning combines in-person and online instruction, offering flexibility while maintaining the benefits of face-to-face interaction. It enables learners to access resources, practice, and receive feedback through digital platforms.

Gamification and game-based learning. Gamification elements, such as points, badges, and leaderboards, can motivate learners. Game-based learning takes this further, immersing students in language-rich environments through video games and interactive simulations.

Project-based learning. Project-based learning encourages students to work on extended, meaningful language projects. This approach develops language skills and critical thinking while allowing students to explore their interests.

Personalized learning. Personalized learning uses data and technology to tailor instruction to individual learners, focusing on their strengths and weaknesses. Adaptive learning platforms can provide targeted content and practice.

However, there are some challenges in 21st century language education.

Maintaining authentic communication. Technology can sometimes hinder authentic communication by isolating learners from real-world language users. Teachers must ensure that learners have opportunities to engage in authentic conversations and cultural experiences.

Assessment and evaluation. Assessing language proficiency and progress in digital learning environments can be challenging. Traditional assessment methods may need to evolve to accommodate the diverse needs and capabilities of 21st-century learners.

Teacher training and professional development. Educators need training to effectively integrate technology, implement innovative pedagogical approaches, and address the diverse needs of students. Professional development is essential to stay current in the rapidly evolving field of language education.

Many scientists and experts give practical recommendations for effective foreign language teaching.

Embrace technology. Educators should incorporate technology and digital tools thoughtfully into their teaching strategies, ensuring they enhance, rather than replace, human interaction.

Foster a global perspective. Language education should promote cultural awareness, empathy, and an understanding of global issues to prepare students for an interconnected world.

Prioritize cultural competence. Language educators should emphasize cultural sensitivity and inclusivity, creating an environment where all learners feel respected and valued.

Develop 21st century skills. In addition to language proficiency, students should develop essential skills such as critical thinking, problem-solving, and digital literacy.

Support continuous professional development. Investing in teacher training and professional development is crucial to help educators adapt to the changing landscape of language education.

All in all, teaching foreign languages in the 21st century presents both challenges and opportunities. As technology, learner demographics, and pedagogical approaches

continue to evolve, educators must adapt to meet the needs of diverse learners in an increasingly interconnected world. By embracing technology, fostering a global perspective, prioritizing cultural competence, developing 21st-century skills, and supporting continuous professional development, language educators can provide effective instruction that prepares students for success in the modern world.

TARASIUK NATALIIA

*NATIONAL UNIVERSITY OF WATER AND ENVIRONMENTAL ENGINEERING,
RIVNE*

NEUROSCIENCE INSIGHTS IN INCREASED LEARNING OF FOREIGN LANGUAGES

The notions of neuroscience insights in increased learning of foreign languages have become established in neuroscience. We have summarized findings from this domain to optimize learning of foreign languages both for students and teachers. The aim of our study is to provide with implications of integrating neuroscience insights in neuroplasticity, alertness, motivation, deep cognitive processing into increased learning. Within this combination-designed scope, it is assumed that better learning will be provided for teachers and students following specifically chosen tips for motivation, alertness and deep cognitive processing in (memorization, learning management, self-reflection, error-approach instruction, assessment). This paper advocates awareness of abovementioned neuroscience insights as an embedded part in learning via their deep correlations with the process of study. In particular, it proposes greater theoretical and practical nuances by suggesting neuroplasticity enhancement as entailing bundled practices in the learning process. Studies support memorization by finding ways to present it through the episodic (location), procedural, and emotional memory lanes [3, p. 77]. As for alertness and learning management, empirical research has supported implementation of Pomodoro technique for successful tasks accomplishment [1; 2]. Deep cognitive processing is revealed in error-approach instruction which is regarded as condition for exploratory behavior to robust increased learning of foreign languages [4, p. 102].

The following methods have been used in the study: general scientific (analysis and synthesis, induction and deduction), methods of theoretical research (from abstract to concrete), pedagogical discussion. We assigned 15 teachers to participating in online Google meet discussion about neuroscience insights in increased learning of foreign languages. All of them have acknowledged cognitive benefit from tips for increased learning in neuroscientific domain. Moreover teachers recommend more individualized approaches, including technology-assisted learning to enable students yield better results in learning foreign languages and to induce their own increased learning.

References

1. Baniqued W. B. & Ariston C. D. The Pomodoro: effectiveness to grade 10 science students' time management. *QSU Research Journal* 2019. № 8 (1). URL: <https://ejournals.ph/article.php?id=17041> (date of access: 10.09.23)
2. Dizon R., Ermitanio H. The effects of Pomodoro technique on academic-related tasks, procrastination behavior, and academic motivation among college students in a mixed online learning environment. *Globus Journal of Progressive Education*. 2022. № 2. URL: <https://globusedujournal.in/the-effects-of-pomodoro-technique-on-academic-related-tasks-procrastination-behavior-and-academic-motivation-among-college-students-in-a-mixed-online-learning-environment/> (date of access: 10.09.23).
3. Sprenger M. *Learning & Memory: The Brain in Action*. Washington D.C., 1999. 124 p.
4. Jay H. Hardy III, Eric Anthony Day, Michael G. Hughes, Xiaoqian Wang, Matthew J. Schuelke. Exploratory behavior in active learning: A between- and within-person examination. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*. 2014. Vol. 125, N. 2. P. 98 – 112.